

Ohjauksen koulutus-
ja tutkimusyksikkö

Ohjauksen kehittämishankkeita ja käytänteitä

ISSN 1796-4717

Jyväskylän yliopisto
Kasvatustieteiden tiedekunta
Opettajankoulutuslaitos

Ohjauksen kehittämishankkeita ja käytänteitä

OPINTO-OHJAUS ALKIO-OPISTOSSA

**Mervi Honkilahti
2008**

**Jyväskylän yliopisto
Kasvatustieteiden tiedekunta
Opettajankoulutuslaitos**

TIIVISTELMÄ

Honkilahti Mervi

Opinto-ohjaus Alkio-opistossa

Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos.

Ohjauksen Koulutus ja Tutkimus, 2008, 36 s.

Ohjauksen kehittämishankkeita ja käytänteitä

Kehittämishankkeen tarkoituksena oli tarkastella opinto-ohjauksen toteutumista Alkio-opistossa sekä opiston opiskelijoiden että linjanjohtajien näkökulmasta. Hankkeen tehtävänä oli selvittää millaista opintojen ohjausta opistossa annetaan, millaisena opiskelijat näkevät opistossa annettavan opinto-ohjauksen sekä miten opintojen ohjausta voisi Alkio-opistossa kehittää.

Aineistonhankinta tapahtui opiskelijoille kohdistuneen palautekyselyn ja linjanjohtajille kohdistetun sähköpostikyselyn avulla. Kyselyyn vastasi 118 opiskelijaa ja neljä linjanjohtajaa. Kyselyt toteutettiin huhti - toukokuussa 2008.

Hankeaineiston perusteella Alkio-opistossa annettava opinto-ohjaus on monipuolista, sitä on riittävästi saatavilla ja se vastaa pääsääntöisesti opiskelijoiden omia tarpeita. Myös opintojen ohjaajat ovat kannustavia, asiantuntevia ja opiskelijasta aidosti kiinnostuneita. Opiskelijat saavat lukuvuoden aikana opintojen ohjausta pääsääntöisesti linjanjohtajalta linjatunneilla ja henkilökohtaisissa ohjauskeskusteluissa.

Tärkeimpinä ohjaussisältöinä opiskelijat pitivät opintoihin perehtymiseen ja opintojen suunnitteluun liittyviä asioita, kuten kurssivalintoihin, kurssien hyödyllisyyteen, yliopisto- ja jatko-opintomahdollisuuksiin perehtymiseen, itsetuntemukseen ja omaan kehittymiseen sekä opiskelutaitoihin liittyvää ohjausta. Näihin ohjausta oli opiskelijoiden mielestä myös riittävästi saatavilla. Ammatillisiin opintoihin ja työelämään perehtymistä opiskelijat eivät kokeneet kovin tärkeinä ohjaussisältöinä. Näihin ohjausta ei myöskään ollut saatavilla. Ammattialoihin tutustumiseen opiskelijat olisivat kaivanneet enemmän ohjausta ja tukea.

Linjanjohtajien mielestä opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea opiskelua ja auttaa ammatillisessa kehittämisessä, oman uran löytämisessä. Suurimpana haasteena he kokivat ajan riittämättömyyden ohjauksen tarpeeseen nähden, suuren tietomäärän hallinnan ja opiskelijoiden yksilöllisen kohtaamisen.

Hankkeen perusteella opintojen ohjauksessa on kiinnitettävä jatkossa huomiota enemmän myös ammatillisen koulutuksen esiin nostamiseen, ammattialojen esittelyyn, mutta myös opiskelijoiden yksilölliseen huomioimiseen. Tämä edellyttää ohjaajien mahdollisuutta osallistua erilaisiin ohjauskoulutuksiin sekä ajallisen resurssin antamista itse ohjaustyöhön.

Avainsanat: opinto-ohjaus, ohjaus, kansanopisto

ABSTRACT

Honkilahti, Mervi

Guidance and Counselling at the Alkio College.

Jyväskylä: University of Jyväskylä. Department of Teacher Education.

Guidance and Counselling Education and Research Unit, 2007, 36 p.

Guidance and Counselling Development Projects and Practices.

The goal of the development project was to examine student counselling at Alkio College from the standpoint of both the students and the heads of study programmes. The project aimed at investigating what type of study advice the College gives, how the students see the counselling they receive, and in what way student counselling could be developed.

The material for the study was collected by conducting a student feedback inquiry and an email inquiry directed at the heads of study programmes. 118 students and four heads of study programmes responded. The inquiries were carried out in April - May 2008.

The gathered material implicates that student counselling at Alkio College is both varied and sufficient enough, and that principally, it fulfills the students' needs. The people providing the counselling are encouraging, well-informed and genuinely interested in the students. During the academic year, the students mostly receive study advice from their study programme leaders in class and in personal counselling discussions.

From the students' point of view, the most essential information the study advice provides consists of matters concerning the introduction to and the planning of studies. These include, among other things, how to choose courses, how useful the courses are, the opportunities of university level or other further studies, self-awareness and personal development issues, and studying skills. The students felt that they received sufficient counselling in these matters. What the students did not consider very important were introductions to vocational education and training and working life. The students were not offered advice on these issues, either. The students wished to receive more advice on and support in becoming acquainted with various professional fields.

The heads of study programmes felt that the goal of student counselling is to support the students in their studies and professional development, i.e. in finding a career. In their opinion, the greatest challenges concern the insufficient amount of time they have for counselling, considering the need for it, managing the bulk of information, and encountering each student individually.

On the basis of the results, we can conclude that in the future, student counselling should include more advice on vocational education and professional fields, and more attention should be paid to attending to students individually. This requires both that the study counsellors are provided with training and that time resources are allocated to the student counselling itself.

Keywords: study advice, counselling, folk high school

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ.....	2
ABSTRACT	3
1 JOHDANTO.....	5
2 OPINTO-OHJAUS.....	6
2.1 Opintojen ohjaus ja sen tavoitteet.....	6
2.2 Opinto-ohjauksen toteutus.....	7
2.3 Opinto-ohjaus opintojen eri vaiheessa.....	8
2.4 Tulevaisuuden haasteita.....	9
3 OPINTO-OHJAUS KANSANOPISTOISSA	11
4 ALKIO-OPISTON TOIMINTA JA OPINTO-OHJAUS	13
5 HANKKEEN TAVOITE JA TOTEUTUS	14
5.1 Hankkeen tavoite	14
5.2 Aineiston hankinta.....	14
5.3 Aineiston analysointi	14
6 TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	15
6.1 Opinto-ohjauksen määrä ja sisältöjen tärkeys	15
6.2 Opinto-ohjauksen saatavuus	16
6.3 Opintojen ohjaajat	18
6.4 Opinto-ohjauksen tarve opiskelun eri vaiheissa	19
6.4.1 Opintojen alku	19
6.4.2 Opintojen aikana.....	21
6.5 Mistä ohjausta saa? Kuka sitä antaa?	22
6.6 Opettajien näkemykset opinto-ohjauksesta Alkio-opistossa.....	24
6.6.1 Mitä opintojen ohjaus on?	24
6.6.2 Millaista ohjausta annetaan ja milloin?	25
6.6.3 Ohjauksen haasteet ja kehittämistarpeet.....	26
7 POHDINTAA JA OMIA AJATUKSIA.....	27
LÄHTEET	29
LIITTEET	31

1 JOHDANTO

Aloittaessani työt Alkio-opistossa vuonna 2002 en ollut ajatellutkaan miten ohjauksellista työtä kansanopistossa opettaminen ja työntekijänä oleminen on. Opiskelijoihin tutustuu hyvin opintovuoden aikana ja samalla huomaa olevansa niin opettaja, ystävä kuin tukipilari opiskelijan opintojen kuluessa. Jo ensimmäisinä opistovuosinani törmäsin usein omiin pohdintoihini siitä, millaista ohjausta minun tulisi opiskelijoilleni antaa, mihin minun tulisi heitä ohjata, millaisia mahdollisuuksia minun tulisi heille tarjota. Olin aika yllättynyt siitä, että kansanopistoissa niin suuri painopiste ohjauksessa on opettajilla eikä varsinaista ammattihenkilöä urasuunnitteluun ja ammatinvalinnanohjaukseen ollut, vaikka opiskelijoilla usein tarpeita tähän olikin. Tämän seurauksena innostus ja kiinnostus ohjaukseen ja ohjauksen kysymyksiin on vain itselläni lisääntynyt ja sen seurauksena hakeuduinkin ohjausalan koulutukseen.

Näin ollen oli aika ilmeistä, että opintojen kuluessa tehtävän kehittämishankkeen aiheeksi muotoutui opinto-ohjauksen toteutus ja kehittäminen opistossamme. Esittäessäni asian opettajakunnallemme, he olivat hyvillään siitä, että saamme tarkempaa tietoa juuri ohjauksen toteutumisesta, onhan se yksi markkinoinnissammekin korostava painopiste. ”Tehokasta opetusta ja ohjausta, kannustavassa ilmapiirissä”. Näin syntyi siis tämä kehittämishanke, jonka tavoitteena on auttaa talossamme ohjausta antavia suuntaamaan omaa toimintaansa ja ohjaussisältöjä opiskelijoiden toiveiden ja tarpeiden mukaisiksi sekä ohjaukskäytänteiden yhtenäistämiseksi.

Millaista opinto-ohjausta opistossa annetaan? Kuka sitä antaa? Mistä opiskelija ohjausta hakee? Millaisena opiskelijat näkevät opinto-ohjauksen? Onko se riittävää? Mihin ohjausta on saatavilla? Mihin ohjausta ei saa? Miten ohjauksen antajat eli linjanjohtajat näkevät ohjauksen? Mitä se on? Minkä verran ohjausta kukin linjanjohtaja antaa? Näiden kysymysten kautta toivon päätyväni pohdintoihin siitä, miten ohjausta voisi opistolla kehittää. Kansanopiston tehtävänä on ohjata tulevaisuuteen, mutta miten se ohjauksellisesti toteutuu?

2 OPINTO-OHJAUS

2.1 Opintojen ohjaus ja sen tavoitteet

Suomessa opintojen ohjauksen järjestäminen on sekä ura- ja elämänsuunnittelua että opintojen ohjausta (Kasurinen 2004, 40). Helakorpi ja Olkinuora (1997) toteavat ohjauksen olevan oppilaitoksissa kuten palvelujärjestelmä: ”Opinto-ohjaus on opiskelijoille suunnattua ohjaus-, tiedotus-, ja neuvontapalvelua; toiminnan kohteena on prosessi, jossa opiskelija arvioi ja kehittää omia vahvuusalueitaan suhteessa oman toimintaympäristönsä mahdollisuuksiin.”

Ohjausprosessi on sekä ohjaajan että ohjattavan välistä yhteistyötä. Ohjaaja tuo eri tavoin esille tapoja ja välineitä, joiden avulla ohjattavan ongelmanratkaisu helpottuu ja tukee ohjattavaa ottamaan enemmän vastuuta omista valinnoistaan. Ohjaajalla on vastuu ohjauksen eettisyydestä eli siitä, että ohjaaja kunnioittaa ohjattavaa ja antaa mahdollisuuden ohjattavan itse vaikuttaa häntä koskeviin päätöksiin. (Vuorinen 1998, 16.) Onnismaa (2007, 38) määrittelee ohjauksen ajan, huomion ja kunnioituksen antamiseksi. Ohjaustoiminta on parhaimmillaan keskustelua eli dialogia, jossa luodaan huomattakin ja väistämättään jotain uutta. ”Ohjausvuorovaikutus on kuin yhteinen tutkimusmatka, jonka lopputulosta ei voi ennakoita.” (Onnismaa 2007, 44-45.)

Ojasen (2000) mukaan opinto-ohjauksen tehtävä on tukea ohjattavan itseohjautuvaa ja omaehtoista kasvua. Myös Välijärven (2004, 30) mukaan opintojen ohjauksessa olisi keskityttävä oppilaan itsetietoisuuden ja -ohjautuvuuden painottamiseen sekä vastuun ottamiseen opiskelusta, oppimisesta ja omista tavoitteista. Kasurisen (2004, 52) mukaan ohjaustoiminnan tulisi vastata ohjattavien ohjaustarpeisiin. Hänen mielestään jokaisen opiskelijan tulisi saada tulla huomatuksi yksilönä, mutta se onnistuu ainoastaan jos oppilaitoksissa on aikaa ja mahdollisuus yksilöllisen ohjauksen järjestämiseen. Opetus- ja ohjaustoiminnassa tulisi ottaa huomioon myös erityistä tukea tarvitsevien ja eri kulttuuritaustaisten oppilaiden ja opiskelijoiden tarpeet.

Juutilainen (2004, 124) viittaa Lyddon ja Alfordin (1993) näkemykseen, jonka mukaan ohjauksen ydintehtävänä on auttaa ohjattavaa tiedostamaan omien elämän aikana koettujen kokemusten ja muutosten merkitys. Tämän kautta ohjattava tulee tietoiseksi oman ajattelunsa ja toimintansa perusteista sekä niiden taustalla olevista arvoista, uskomuksista ja olettamuksista. Samaan viittaa Peavy (2006, 20) sosiodynaamisen ohjauksen teoriassa.

Holistisessa ohjausmallissa ohjauksen lähtökohtana on ohjauksen toteuttaminen alueittain eri asiantuntijoiden toimesta. Mallin mukaan ohjaustoiminta voidaan jakaa kolmeen osa-alueeseen: opiskelijan kasvun ja kehityksen tukemiseen (psykososiaalinen tuki, oppilashuoltotyö), opintojen ohjaukseen sekä ura- ja elämänsuunnittelun ohjaukseen. (Vuorinen 2001; Puukari, Lairio & Nissilä 2001, 186.) Kasvun ja kehityksen tukeminen voidaan nähdä samansuuntaisena oppilaitosmuodosta huolimatta. Ohjaus painottuu tällöin opiskelijan itsenäisyyden, tasapainoisuuden, suvaitsevaisuuden ja muut huomioivan ohjauksen korostamiseen. Opiskelun ja opintojen ohjaus on riippuvainen oppimisympä-

ristöstä. Ohjaajan on tunnistettava oppimisympäristön ulottuvuudet mahdollistaakseen ympäristön huomioonottavan ohjauksen. Lisäksi oppimisstrategioiden kehittämisellä on tärkeä osuus ohjauksen tehtävissä. Uravalinnan ohjauksessa ei riitä, että ohjausta annetaan pelkästään ammattikoulutuksen hankkimiseen. Ohjausta tarvitaan nykypäivän työmarkkinoilla yhtä lailla myös työhön hakeutumiseen kuin työelämäntaitoihin. Opiskelija tulee ohjata löytämään oma yksilöllinen taustansa ja uransa. (Puukari, Lairio & Nissilä 2001, 186-188.)

Opinto-ohjauksen merkitys ja vaikuttavuus riippuu siitä, kuinka luonnollinen osa ohjaustoiminta on oppilaitoksen toimintakulttuuria. Mikäli ohjaustoiminta kuuluu kiinteästi oppilaitoksen toimintakulttuuriin välittyy se myös sisältöalueiden opetukseen. (Välijärvi 2004, 22.) Oppilaitoksen koko, kouluaste ja ohjauksen perinteet määrittävät sitä, miten tärkeänä asiana ohjaustoiminta nähdään, miten sitä resursoidaan ja kuka ohjaustyötä tekee. (Kasurinen 2004, 42.) Välijärvi (2004, 31-32) toteaaakin, että tulevaisuudessa ohjaus on keskeinen keino koulutusjärjestelmässä ilmenevien ongelmien ratkaisemisessa, sillä jos ohjaus on osa koko oppilaitoksen toimintaa ja toimintatavat ovat yhtenäisiä on opiskelijoiden helpompi siirtyä koulutusjärjestelmästä toiseen. Välijärven (2004, 21, 29) mukaan viime vuosien koulutuspoliittisissa keskusteluissa opinto-ohjaus on noussut keskeiseksi laadun, tehokkuuden ja tuloksellisuuden, lisäämisen välineeksi. Ohjaustoiminnalla on nähty olevan opiskelijavirtoja ja -aikoja nopeuttava merkitys.

2.2 Opinto-ohjauksen toteutus

Ohjaustyötä tehdään monella taholla, monissa eri organisaatioissa, vaikka ohjaus- ja neuvontatyö ei tulisikaan esille työntekijöiden varsinaisissa ammattinimikkeissä. (Onnismaa 2007, 21.) Ohjauksen asiantuntemus merkitsee tänä päivänä yhteistyösuhteita, merkitysten uudelleenrakentamista ja tulkintaa sekä eettisten kysymysten pohdintaa. (Vanhalakka-Ruoho & Juutilainen 2003, 115.)

Opinto-ohjaajalta edellytetään monia ammatillisia, mutta myös persoonallisia valmiuksia, jotta ohjaustoiminta olisi laadukasta. Ohjaajan on kyettävä ensinnäkin ymmärtämään ohjattavaansa, mutta myös selittämään ja reagoimaan aktiivisesti ohjattavan ajatuksiin ja ymmärrykseen. Tämä edellyttää rakentavaa, vuorovaikutuksellista keskustelua sekä keskustelutaitoja, jossa ohjaaja tulkitsee ohjattavaansa tilanteen mukaan sekä rakentavasti reagoi tärkeisiin asioihin ja aistii ohjattavaa mahdollisimman herkästi. Lisäksi hyvä ohjaaja kykenee ottamaan ohjattavan tunteet vakavasti, kykenee kontrolloimaan ohjattavan tuntemuksia sekä ennen kaikkea kykenee motivoimaan ja aktivoimaan ohjattavaa ohjaustilanteessa. Jotta nämä edellytykset toteutuisivat on ohjaajan tunnistettava oma merkityksensä ohjaustilanteessa ja arvostettava ohjattavaansa. (Ojanen 2000, 138-142.) Ojasen (200, 30) mukaan ohjaaja voi helpottaa ja tukea opiskelijan omaa ajattelua, auttaa opiskelijaa löytämään omia toimintatapoja ja luomaan näin oppimiselle onnistuneet lähtökohdat ja puitteet.

Myös opettajat ovat nykypäivänä ohjaajia. Opettajan roolin muututtua 1900-luvun tiedon välittäjästä nykypäivän oppimisprosessin ohjaajaksi on vaikuttanut opettajan rooliin siten, että opettajalla voi olla useitakin ammattirooleja, kuten aineenopettaja, tutor eli oppimisen ohjaaja, virtuaaliopettaja, ryhmänohjaaja. (Kalli 1999, 91-94.) Nykypäivän

opetusalan ammattilainen omaa taidot ohjata erilaisia opiskelijoita erilaisissa oppimisympäristöissä. Opettajan tehtävänä on ohjata opiskelijoita kohti päämääriä, viitoittaa oppimispolkuja, antaa reittivalintamahdollisuuksia, tukea opiskelijaa tavoittelemansa päämäärän saavuttamisessa. Opiskelija rakentaa tietonsa itse, opettaja ohjaa rakennusai-
neiden etsinnässä. (Kalli 1999, 94-96.)

Onnismaa (2007, 46) tuo kuitenkin esille näkökulman asiantuntijuudesta myös ohjauksen haittatekijänä, sillä asiantuntijuuteen liiaksi tukeutuva ohjaaja saattaa tavoitella jostain ennalta hyväksi havaittua ja hallitsemaan ohjaustilannetta omilla näkemyksillään. Ihanteellinen ohjauksen käytäntö onkin näyttäytynyt yleisesti hyväksytyjen teorioiden taitavana soveltamisena yksittäisiin tilanteisiin. Tänä päivänä painotetaan enemmän tilanteessa esille nousevaa ainutkertaista ja ei niin varmaa tietoa kuin tarkkaa totuutta. Ohjauksen on lähdettävä yksilöstä ja siitä hetkestä, jossa ohjaus tapahtuu.

Ammattimaisessa ohjauksessa Onnismaan (2007, 21) mukaan ohjaajan tapa asettaa tavoitteita ja kuunnella ohjattavaansa eroavat arkipäivän normaalista keskustelusta. Ohjauksen tulisi olla johdonmukaisesti ja selkeästi etenevää kun taas arkipäivän spontaani keskustelu on usein jäsentymätöntä ja poukkoilevaa. Hyvä ohjaaja kuuntelee ja antaa ohjattavalle mahdollisuuden osoittaa sanansa ohjaajalle niin, että hän voi kuulla itsensä sanovan jotakin, mitä hän ei ole koskaan aiemmin sanonut (Onnismaa 2007, 47).

Ohjausalallaan ei kuitenkaan olla samaa mieltä siitä, mitä ovat ne välttämättömät tiedot ja taidot, joita ammattilaisohjaajalta edellytetään. Eikä myöskään pystytä erottelemaan jonkin toisen ammattikunnan ohjaus- ja neuvontapojen vaatimuksia esimerkiksi opetusalan neuvonnan vaatimuksista. Yleinen näkemys ohjausalalla on, että ohjauksen taustalla olevat teoriat ja lähestymistavat auttavat ohjauksessa sekä antavat ammatillista pätevyyttä ja luottamusta sekä itse ohjaajalle että asiakkaalle. (Onnismaa 2007, 21.)

2.3 Opinto-ohjaus opintojen eri vaiheessa

Opintojen ohjauksen voidaan katsoa alkavan jo ennen opiskelijan opintojen aloittamista. Jokaiselle opiskelijalle lähetetään tietoa opinnoista jo etukäteen ja nämä opintoja edeltävät ohjaus- ja neuvontatoimet ovat ensimmäisiä ja erittäin merkityksellisiä ohjauskontakteja opiskelijaan. Usein ennen opintoja tapahtuva ohjaus on enemmän ulkoista tiedottamista ja mainostusta, kuten lehti-ilmoittelua, messuilla markkinointia, internetin tai sähköpostin kautta viestimistä. (Lehtinen & Jokinen 1996, 54-56)

Opiskelijan saapuessa oppilaitokseen seuraa ohjauksessa toinen vaihe, joka on erittäin tärkeä opiskelijan opintoihin sitoutumisen ja opiskeluun motivoinnin näkökulmasta. Aloitusvaiheen ohjauksessa korostuu tuen antaminen. Mitä paremmin ohjattavalle kyetään luomaan henkilökohtainen, myönteinen oppimisympäristö sekä antamaan yleiskuva oppilaitoksen toimintakulttuurista sekä orientoimaan ja aktivoimaan tavoitteellisiin opintoihin sitä mielekkäämmäksi opiskelija opiskelun aloittamisen kokee. Lisäksi aloitusvaiheen ohjauksessa tulisi käynnistää henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisprosessi. (Lehtinen & Jokinen 1996, 60.) Kasurisen (2004, 51) mukaan opintojen aloitusvaiheessa opintoihin orientoituminen ja perehtyminen vaatii sekä fyysiseen ympäristöön tutustumista, myös tapoihin, sääntöihin ja opiskelumenetelmiin sekä -tarjontaan

perehtymistä. Orientaatiovaiheeseen kuuluu myöskin yhteisöllisyyden ja ryhmäytymisen kokemuksen järjestäminen, sillä oli opiskelija minkä ikäinen tahansa hän haluaa kuulua johonkin ryhmään ja saada vertaistukea opiskelunsa aikana.

Opiskeluprosessin aikana tapahtuva ohjaus kohdistuu opiskelun etenemisen seurantaan ja tukemiseen, mahdollisten ongelmien ratkaisemiseen, mutta myös kannustaminen ja palautteen antaminen on tärkeä osa ohjausta. (Lehtinen & Jokinen 1996, 78.) Nummisen, Jankon, Lyra-Katzin, Nyholmin, Siniharjun & Svedlin (2002) ohjauksen arviointitutkimuksen perusteella perus- ja toisen asteen oppilaan / opiskelijan opiskelutaitojen ja opiskelumenetelmien ohjaukseen olisi kiinnitettävä enemmän ohjauksessa huomiota.

Opintojen päättyessä opiskelijan tähtäin on edessäpäin ja ohjauksessa tulisi auttaa ja kannustaa opiskelijaa tekemään itsenäisiä valintoja ja päätöksiä, omien kykyjen ja toiveiden mukaisesti. (Lehtinen & Jokinen 1996, 113-119.) Opiskelija odottaa saavansa ohjausta ja tietoa eri koulutusvaihtoehdoista, työelämästä ja ammateista. Pääpaino tulisi kuitenkin olla opintojen sujuvuuden turvaamisessa. (Kasurinen 2004, 51.) Ohjauskusteluissa olisi hyvä pohtia sitä, miten opintojen aikana on saatu aikaan, mitä tapahtuu tämän jälkeen. Eli tavoitteena voisi olla henkilökohtaisen urasuunnitelman luominen, johon kartoitetaan esimerkiksi itsetuntemukseen liittyviä asioita, kuten kyvyt, tiedot, taidot, arvot, mahdollisuudet, mutta myös konkreettiset seuraavat askeleet toiveiden mukaisesti. (Lehtinen & Jokinen 1996, 113-119.)

Opintojen päättyessä ohjausyhteys usein katkeaa, mutta ohjausyhteyttä voidaan ylläpitää myös esimerkiksi hyödyntämällä entisiä opiskelijoita markkinoinnissa, alumneina ja polunnäyttäjinä. (Lehtinen & Jokinen 1996, 120.) Ohjaus nivel- ja siirtymävaiheissa vaatii ohjauksen yhteistyömuotojen kehittämistä. Keskeistä on nivel- ja siirtymävaiheen ohjauksen sisällöllinen ja seurantamenetelmien kehittäminen. (Kasurinen 2004, 50.)

2.4 Tulevaisuuden haasteita

Tämän päivän työmaailman nopea muutos asettaa suuria haasteita myös opinto-ohjaukselle. Tietoteknologian kehitys vaikuttaa niin ohjauksen ja opetuksen käytännön toteutukseen kuin ohjattavalta edellytettäviin koulutuksellisiin ja ammatillisiin vaatimuksiin. Opinto-ohjausta on tarkasteltava laajemmassa kontekstissa. Miten esimerkiksi huomioida erilaisista kulttuureista tulevat oppilaat tai tavanomaiseen opiskeluun sopeutumattomat opiskelijat. Teknologian kehittyminen haastaa ohjaajan ja opettajan myös uusien ohjaus- ja oppimisympäristöjen luomiseen sekä uusiin toimintamalleihin. Opettaja ja ohjaaja nähdään mahdollisuuksien luojina opiskelijan itseohjautuvaan oppimiseen harjaantumiselle ja opiskeluvälmiuksien kehittymiselle. (Väljärvi 2004, 24.)

Ohjauksen haasteeksi muodostuu tulevaisuudessa myös se, miten tulevaisuuden osaaminen ja tekeminen mielletään. On haasteellista ennustaa tulevaisuuden osaamistarpeita, voidaanko sitä ylipäätään etukäteen tietää? Onko ohjaajalla eväät auttaa opiskelijaa näkemään nämä muutokset ja odotukset, jotka tulevaisuuden työ- ja osaamismarkkinoilla on edessä? (Hyryläinen & Leminen 2003, 100.) Entä millaista sosiaalista pääomaa eli sosiaalisia niin yksityisiä kuin institutionaalisiakin verkostoja tulevaisuudessa tarvitaan? (Hyryläinen & Leminen 2003, 101). Ohjaukselle haasteita ovat luoneet ja luovat jat-

kossakin koulutuksen, työn ja yhteiskunnallisen elämän muutokset kuten esimerkiksi koulutusjärjestelmän muutokset, valintavaihtoehtojen lisääntyminen, yksilöllistäminen sekä koulutuksen joustavuus. (Vanhalakka-Ruoho & Juutilainen 2003, 114.) Suuret erot opiskelijoiden tiedoissa, taidoissa, motivaatiossa ja kiinnostuksessa vaikeuttavat heidän tarpeidensa ja odotustensa riittävää huomiointia ohjauksessa. Samat ohjauskäytänteet ja -menetelmät eivät sovellu kaikkiin ohjaustilanteisiin. Yhteiskunnan koulutusvaatimusten kasvun ja koulutustarjonnan moninaistumisen seurauksena myös opinto-ohjauksen tarve kasvaa. (Välijärvi 2004, 35-36.)

Elinikäisen oppimisen ja opiskelun onnistuminen edellyttää, että opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja heikkoutensa opiskelijana ja oppijana. Opiskelijan on hallittava erilaisia opiskelumenetelmiä ja osattava käyttää niitä oikeissa tilanteissa. Hänen on osattava myös toimia itsenäisesti ja kyettävä etsimään sekä valikoimaan tietoa useista eri tietolähteistä. Näihin kaikkiin on ohjattava niin opintojen aikana kuin opintopolun nivel- ja siirtymävaiheissa. (Kasurinen 2004, 43.)

3 OPINTO-OHJAUS KANSANOPISTOISSA

Kansanopistot ovat yksi vapaan sivistystyön toimintamuoto, jonka tavoitteena on ”elinikäisen oppimisen periaatteen mukaisesti vahvistaa ja tukea yksilön persoonallisuuden monipuolista kehitystä sekä kehittää kykyä toimia suomalaisessa yhteiskunnassa tasa-arvon ja moniarvoisuuden puolesta” (Niemelä & Sallila 1999, 11). Suomessa toimii tällä hetkellä 91 kansanopistoa, joista suurin osa on yhteisöjen ja säätiöiden ja pieni osa kuntien tai kuntayhtymien ylläpitämiä. (Vapaan sivistystyön kehittämisohjelman väliraportti 2008.) Kansanopisto-opiskelu on vapaaehtoista, opiskelu omaehtoista ja kansanopisto-opiskeluun liittyy vahvasti yleissivistyksellinen luonne ja ideologinen vapaus. Tästä johtuen kansanopisto eroaakin muusta aikuiskasvatuksesta ja -koulutuksesta. (Tuomisto 1999, 26-27.)

Kasurisen (2004, 49) mukaan toisen asteen koulutuksen jälkeisen ohjauksen osalta toimivat samanlaiset periaatteet kuin perusopetuksenkin jälkeen. Tärkeintä on, että nuoret saavat riittävästi tietoa vaihtoehtoista ja opintopoluista sekä työelämästä. Nummisen, Yrjölän, Lamminrannan ja Heikkisen (2004) arviointitutkimus opinto-ohjauksen tilasta aikuisoppilaitoksissa arvioi myös kansanopistojen opinto-ohjauksen tilaa. Arviointi toteutettiin opetushallituksen koulutuksen tuloksellisuuden arviointimallilla. Arvioinnissa kiinnitettiin huomioita siihen, että opinto-ohjausta koskevia säädöksiä ei ole vapaan sivistystyön oppilaitoksissa laisinkaan. Kansanopistojen toimintaa ohjaa laki vapaasta sivistystyöstä, jossa kansanopiston tehtävä määritellään seuraavasti ”Kansanopistot ovat sisäoppilaitoksia, joiden tarkoituksena on edistää kansalaisten omaehtoista opiskelua siten, että kukin kansanopisto voi samalla painottaa arvo- ja aatetaustaansa ja kasvatustavoitteitaan.” Näin ollen kansanopistojen järjestämä koulutus vaihtelee toteuttajan oimien arvojen mukaisesti eikä yhtenäisiä raameja kansanopistojen opetussuunnitelmalle ole.

Nummisen ym. (2004, 13) tutkimuksessa opinto-ohjaus ymmärrettiin vapaan sivistystyön vapaatavoitteisissa koulutuksissa enimmäkseen opintoneuvonnaksi ja asiakaspalveluksi sekä opetustilanteen, oppiaineen sisältöjen, oppiainekohtaisten ongelmien ohjaamiseksi ja ratkaisemiseksi. Ainoastaan tutkintotavoitteisiin koulutuksiin katsottiin kuuluvan myös ammatti- ja uraohjausta.

Opinto-ohjausta on eri aikuisoppilaitoksissa saatavissa kohtalaisesti ja siihen ollaan melko tyytyväisiä, mutta ohjauksen sisällöt ja ohjaustyötä tekevien koulutustaso ja ohjausalan asiantuntemus vaihtelee suuresti. Nämä heikentävät myös opiskelijoille annettavaa ohjaustukea. Opinto-ohjaus on järjestetty hajanaisesti ja ohjaustehtävät on jaettu opinto-ohjaajille, opettajille ja muille toimihenkilöille. Opinto-ohjauksen organisoinnissa oli myös huomattavia eroja eri oppilaitosmuotojen välillä, johtuen oppilaitosten erilaisista tehtävistä, tavoitteista ja toimintatavoista. Arvioinnin mukaan aikuisoppilaitoksissa erityisasiantuntemusta vaativa opinto-ohjaus onkin suurelta osin opinto-ohjauksen asiantuntemusta tai koulutusta omaamattomien opettajien ja muiden henkilöiden varassa. (Numminen ym. 2004, 13-14.) Kansanopistoissa opinto-ohjauksesta vastasivat pääosin opettajat ja 50%:lla kansanopistossa opiskelevista vastaajista ei ollut mahdollisuutta käyttää opinto-ohjaajan palveluja. (Numminen ym. 2004, 75).

Arvioinnissa havaittiin myös, että opinto-ohjaus keskittyy aikuisoppilaitoksissa usein opintopolun alkuun ja vähenee loppua kohden. Alussa ohjaus painottuu opiskelijan perehdyttämiseen, opintojen suunnitteluun, mutta opintojen aikana ohjaus painottuukin enemmän opettajajohtoiseen oppimisen ohjaukseen. Opintojen loppuvaiheessa ammatti- ja uraohjaus oli riippuvainen yksilön omista tarpeista. (Numminen ym. 2004, 16.)

Nummisen ym. (2004, 75) tutkimuksen mukaan kansanopistoissa opiskelijat pitivät tärkeimpinä ohjauksen sisältöinä opintoihin liittyviä valintoja, jatko-opintoihin ohjausta sekä opiskelijataitojen ohjausta ja uravalintaa. Vähiten tärkeinä he pitivät työelämään hakeutumista ja elämänhallintaan liittyviä kysymyksiä. Tämän katsottiin johtuvan kansanopistokoulutuksen lyhytaikaisuudesta.

4 ALKIO-OPISTON TOIMINTA JA OPINTO-OHJAUS

Alkio-opisto on Korpilahdella toimiva yleissivistävä ja jatko-opintoihin valmentava yhteiskunnallinen kansanopisto, joka tarjoaa koulutusjärjestelmän nivelvaiheisiin koulutuspalveluja. Yhteiskunnallisena kansanopistona Alkio-opisto tarjoaa nuorille aikuisille mahdollisuuden henkisen kasvun ja itsekasvatuksen kautta löytää omaa kehittymistä parhaiten palvelevat kyvyt ja ominaisuudet ja kehittyä aktiiviseksi suomalaisen yhteiskunnan jäseneksi. (Alkio-opiston opetussuunnitelma 2007-2008)

Alkio-opisto on internaatti, jossa opiskelu on päätoimista ja kokoaikaista ja jossa opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutus on läheistä ja tavoitteellista. Opiskelijat nähdään itseohjautuvina oppijoina, joiden oppimista tuetaan ja ohjataan tarpeen mukaan. Opiskelijoita Alkio-opistolla on vuosittain noin 160-170. Alkio-opistossa työskentelee rehtori ja 13 päätoimista opettajaa sekä henkilöstö- ja tukipalveluhenkilöstöä noin 20. Lisäksi opistolla käy opettamassa lukuisia tuntiopettajia. (Alkio-opiston opetussuunnitelma 2007-2008)

Opiskelija laatii Alkio-opistoon tullessaan itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman yhdessä linjanjohtajansa kanssa. Opiskelija voi valita kiinnostuksensa ja tavoitteidensa mukaan opiskeltavat aineensa opiston ainetarjonnasta. Opiston opintotarjonta on jäsennetty linjoiksi, jotka auttavat suuntautumaan tietyille alalle ja tukevat ryhmittymistä. Linjan toiminnasta ja ohjauksesta vastaa linjanjohtaja. (Alkio-opiston opetussuunnitelma 2007-2008)

Alkio-opiston oppiainetarjonta on laaja ja monitieteinen. Opiskelija voi valita yliopiston arvosana- ja yleisopintoja, ammattikorkeakoulun yleisopintoja sekä opiston yleissivistäviä opintoja opintosuunnitelmaansa. Yliopiston arvosanaopintoja (perus- ja aineopintoja) opistolla voi suorittaa yli 30:ssä aineessa, yleisopintoja yli 100 opintopistettä. Lisäksi opiskelija voi suorittaa opiston yleissivistäviä, opiskelumenetelmiä kehittäviä, yliopisto-opintoja tukevia sekä muita vapaavalintaisia opintoja kuten liikuntaa, viittomakieltä. (Alkio-opiston opetussuunnitelma 2007-2008)

Opintojen ohjauksen tavoitteena Alkio-opistossa on tukea omavastuuta, itseohjautuvuutta ja oppimaan oppimista. Ohjauksen lähtökohtana on opiskelijan elämäntilanne, hänen aiemmat opintonsa sekä työkokemuksensa ja tulevaisuuden tavoitteet. Tavoitteena on ohjauksen avulla edistää opiskelijan hyvinvointia ja elämänhallintaa. Alkio-opiston opiskelijan ensisijainen opintojen ohjaaja on hänen linjanjohtajansa, joka hoitaa henkilökohtaisen opintojen ohjauksen sekä linjan ryhmäohjauksen. Oppiainekohtaisesta opintojen ohjauksesta vastaa kunkin oppiaineen opettaja tai tutor. Opiston nimettynä opinto-ohjaajana toimii yksi opiston opettajista, joka toimii myös oman linjansa linjanjohtajana. Opinto-ohjaajan kanssa voi sopia keskusteluajan opiskeluun liittyvissä asioissa. Lisäksi opinto-ohjaaja informoi opiskelijoita stipendeistä, yhteishakujärjestelyistä sekä muita oppilaitoksia opiston opintotarjonnasta. Opettajille annetun ohjeistuksen mukaan Alkio-opiston opiskelijoiden opinto-ohjelmassa opintojen ohjausta on ryhmäohjauksena kerran viikossa 1-2 tuntia. Lisäksi opettajat pitävät henkilökohtaisia ohjauskeskusteluita vaihtelevasti. Opettajille annetuissa ohjeistuksissa ohjesääntönä on 20 minuuttia henkilökohtaista, kokonaisvaltaista opintojen ohjausta lukukaudessa, oppiainekohtaista ohjausta annetaan tarpeen mukaan. (Alkio-opiston opetussuunnitelma 2007-2008)

5 HANKKEEN TAVOITE JA TOTEUTUS

5.1 Hankkeen tavoite

Hankkeen tarkoituksena on selvittää opinto ohjauksen toteutusta, riittävyttä ja kehittämistarpeita Alkio-opistossa sekä opiston opiskelijoiden että ohjauksesta enimmäkseen vastaavien linjanjohtajien näkökulmasta. Tavoitteena on hankkeen tulosten avulla kehittää opiston opintojen ohjausta opiskelijoita vielä paremmin palvelevaksi sekä eri linjojen välillä yhtenäisiksi käytänteiksi. Selvitettävänä tutkimustehtävinä on 1) Millaista opintojen ohjausta opistossa annetaan? 2) Millaisena oppilaat ja linjanjohtajat näkevät opistossa annettavan opinto-ohjauksen? 3) Miten opintojen ohjausta voisi Alkio-opistossa kehittää?

5.2 Aineiston hankinta

Aineiston keräämistä varten laadin kyselylomakkeen aiempien (Kempainen 2007, Berg 2005, Tamminen 2005) ohjauksen toteutumiseen liittyvien tutkimusten kyselylomakkeita apuna käyttäen. Aineiston kerääminen tapahtui kyselylomakkeilla huhti - toukokuussa 2008 opiskelijoilta kerättävän Alkio-opiston oman opiskelijapalautteen ohella. Kyselylomakkeet jaettiin opiskelijoille täytettäväksi linjatunneilla ja niiden täyttämiseen annettiin aikaa niin paljon kuin opiskelijat täyttämiseen aikaa halusivat käyttää. Kyselyn palautti 118 opiskelijaa opiston 162 opiskelijasta eli vastausprosentiksi muodostui 73 %.

Opiston seitsemälle linjanjohtajalle ohjausta kartoittava kysely lähetettiin sähköpostitse toukokuussa, opiskelijoiden jo lähdettyä. Vastausaikaa kyselyyn oli viikko. Neljä linjanjohtajaa vastasi kyselyyn. Vastausprosentiksi muodostui näin 57%.

5.3 Aineiston analysointi

Aineiston analysoinnin aluksi kävin aineiston läpi mahdollisten puutteellisten lomakkeiden poistamiseksi. Tarvetta poistamiseen ei kuitenkaan ollut, joten kaikki 118 palautunutta lomaketta otettiin jatkoanalysointiin. Aineiston määrälliset osiot koodattiin havaintomatriisiin ja laadulliset avoimet kysymykset kirjattiin sananmukaisesti tekstitiedostoon. Tämän jälkeen määrällistä aineistoa analysoitiin muodostaen aineistosta frekvenssijakaumat, muuttujien keskiarvot sekä muuttujien väliset korrelaatiot. Korrelaatioita ei kuitenkaan raportoinnissa tulla käyttämään. Määrällisen aineiston analysoinnissa käytettiin Microsoft Excel ja SPSS -ohjelmaa. Laadullisen aineiston analysointi omaa tulkintaa ja intuitiota apuna käyttäen.

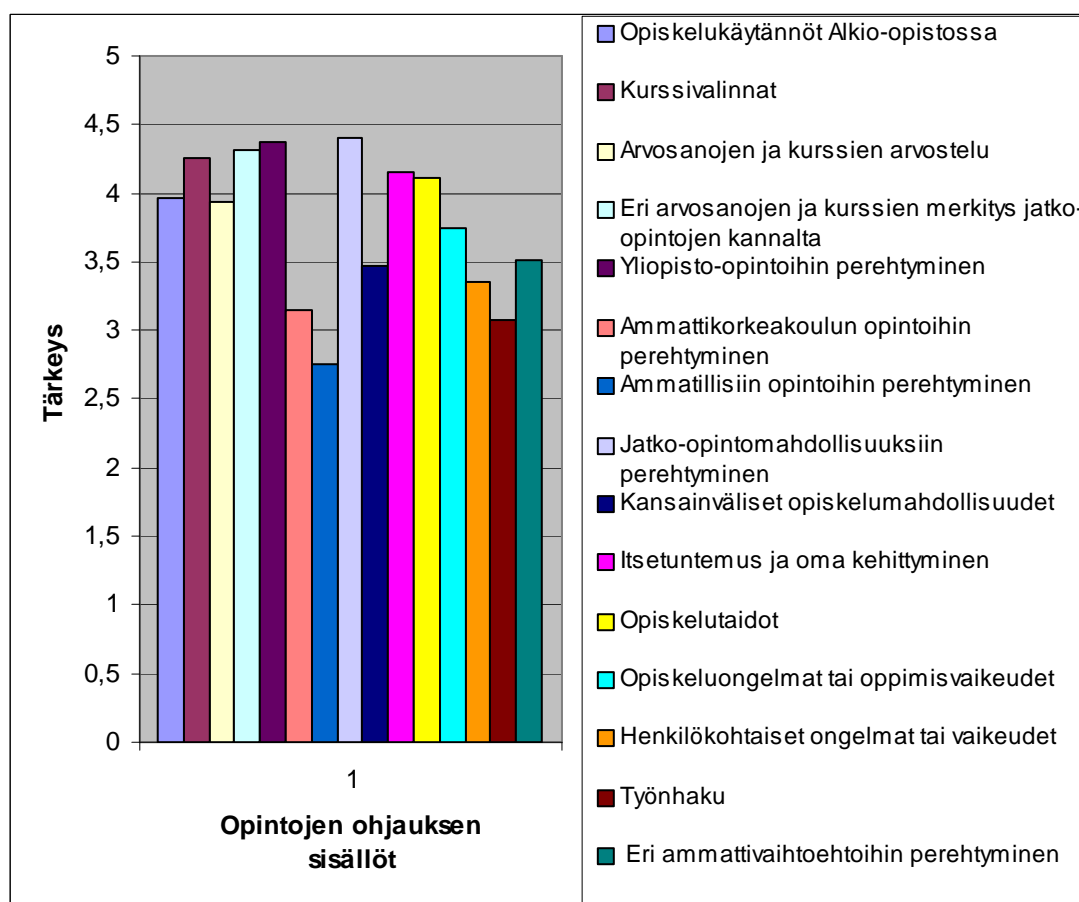
Koodasin ja purin koko aineiston linjoittain, koska näin saamme opistolle tietoon myös linjakohtaiset vaihtelut opintojen ohjauksessa. Tässä raportissa analysointi painottuu kuitenkin opiston opiskelijoihin kokonaisuutena, jotta yksittäisiä ohjaajia ei voida aineistosta tunnistaa.

6 TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

6.1 Opinto-ohjauksen määrä ja sisältöjen tärkeys

Alkio-opiston opiskelijoiden kanssa oli käyty henkilökohtaisia keskusteluja keskimäärin 2 tai 3 kertaa lukuvuoden aikana. 59 %:lla opiskelijoista ohjauskeskusteluja oli ollut lukuvuoden aikana kaksi, 25%:lla kolme. Opiskelijoiden ilmoittamat keskustelujen määrät vaihtelivat yhdestä kerrasta kymmeneen ohjauskeskustelukertaan. 7 % opiskelijoista ilmoitti käyneensä linjanjohtajansa kanssa ainoastaan yhden henkilökohtaisen keskustelun. Linjanjohtajien mukaan henkilökohtaisia keskusteluja käytiin lukuvuoden aikana jokaisen opiskelijan kanssa 2 - 4, linjasta riippuen.

Opiskelijat kokivat opintojen ohjauksessa käsiteltävistä sisällöistä erityisen tärkeiksi tai tärkeiksi kurssivalinnat (85% opiskelijoista), arvosanojen ja kurssin arvostelun (73%) eri arvosanojen ja kurssin hyödyllisyyden jatko-opintojen kannalta (85%), yliopisto-opintoihin perehtymisen (91%), jatko-opintomahdollisuuksiin perehtymisen (90%), itse-tuntemuksen ja oman kehittymisen (84%) sekä opiskelutaidot (79%). Sen sijaan ei niin tärkeänä sisältönä pidettiin ammatilliseen koulutukseen perehtymistä. Ainoastaan 24% opiskelijoista piti ammatilliseen koulutukseen perehtymistä tärkeänä tai erittäin tärkeänä sisältönä ohjauksessa. (Kuvio1.)

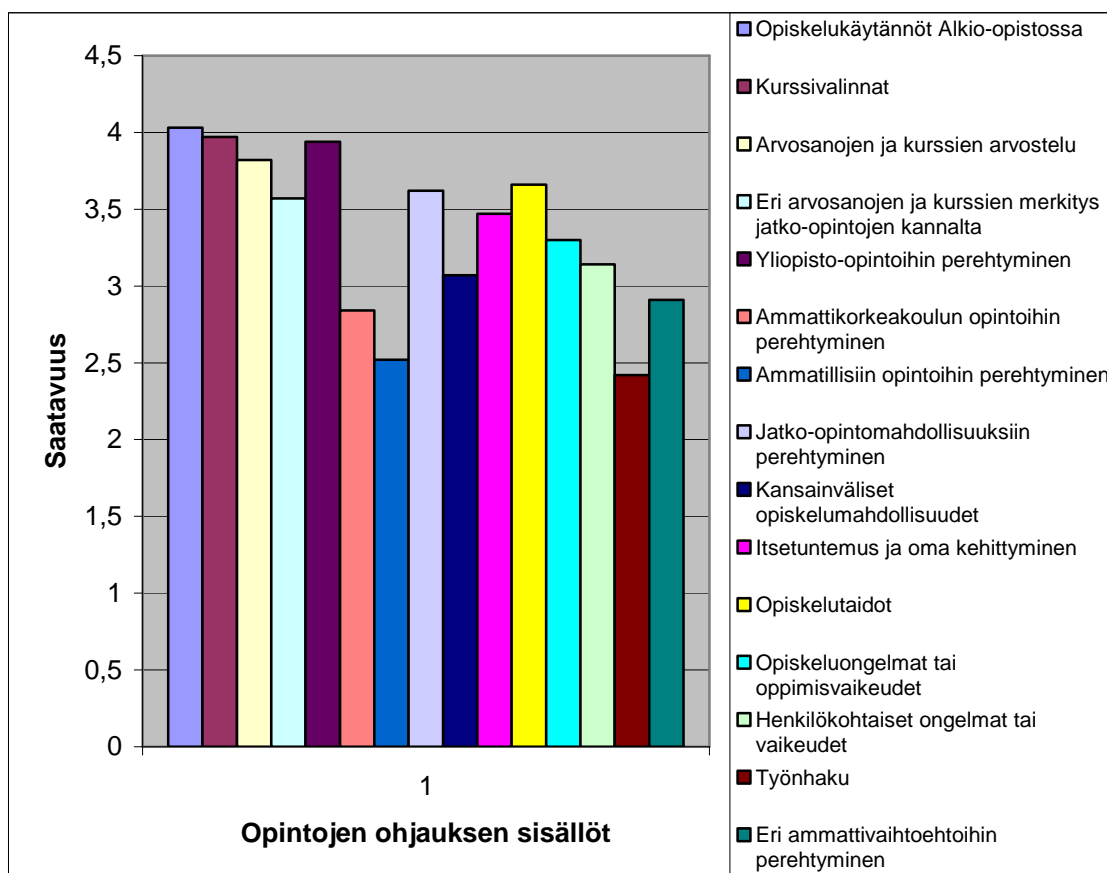

KUVIO 1. Opintojen ohjauksessa tärkeät sisällöt opiskelijoiden näkökulmasta (n=118)

Myös Nummisen ym. (2004) arviointitutkimuksessa opiskelijoiden mielestä tärkeimpiä ohjauksen sisältöjä olivat opintoihin liittyvät valinnat, jatko-opintoihin sekä opiskelutaitoihin ja uravalintaan liittyvä ohjaus. Vähiten tärkeinä ohjaussisältöinä he pitivät työelämään hakeutumista ja elämänhallintaan liittyviä kysymyksiä. Tulokset ovat samansuuntaisia tämän tutkimuksen tulosten kanssa, sillä poikkeuksella, että Alkio-opiston opiskelijat eivät myöskään pitäneet tärkeinä ohjausalueina ammatillisiin koulutuksiin perehtymistä. Nummisen ym. (2004) tutkimuksessa arvioitiin, että kansanopistokoulutuksen lyhytaikaisuudella on vaikutusta siihen, että opiskelijat eivät koe niin tärkeänä omaan elämänhallintaan liittyviä ja työnhakuun liittyviä asioita. Heidän tavoitteensa on tuleviin jatko-opintoihin pääsyssä. Näin näyttää myös Alkio-opiston opiskelijoiden osalta olevan.

6.2 Opinto-ohjauksen saatavuus

Ohjauksen saatavuutta kartoittavien kysymysten perusteella voidaan todeta, että ohjausta on opiskelijoiden mielestä saatavilla melko hyvin tai erittäin hyvin opiston opiskelukäytäntöihin (82% opiskelijoista), kurssivalintoihin (78%), arvosanojen ja kurssien arvosteluun (69%) yliopisto-opintoihin perehtymiseen (75%) sekä opiskelutaitoihin (60%). Sen sijaan 37% opiskelijoista on sitä mieltä, että ohjausta ei ole ollut saatavilla lainkaan tai vain vähän ammattikorkeakoulun opintoihin perehtymiseen, 47% ammatillisiin opintoihin perehtymiseen, 56% työnhakuun ja 38% eri ammattivaihtoehtoihin perehtymiseen. Muihin sisältöihin ohjausta on ollut saatavilla kohtalaisesti. (Kuvio 2.)

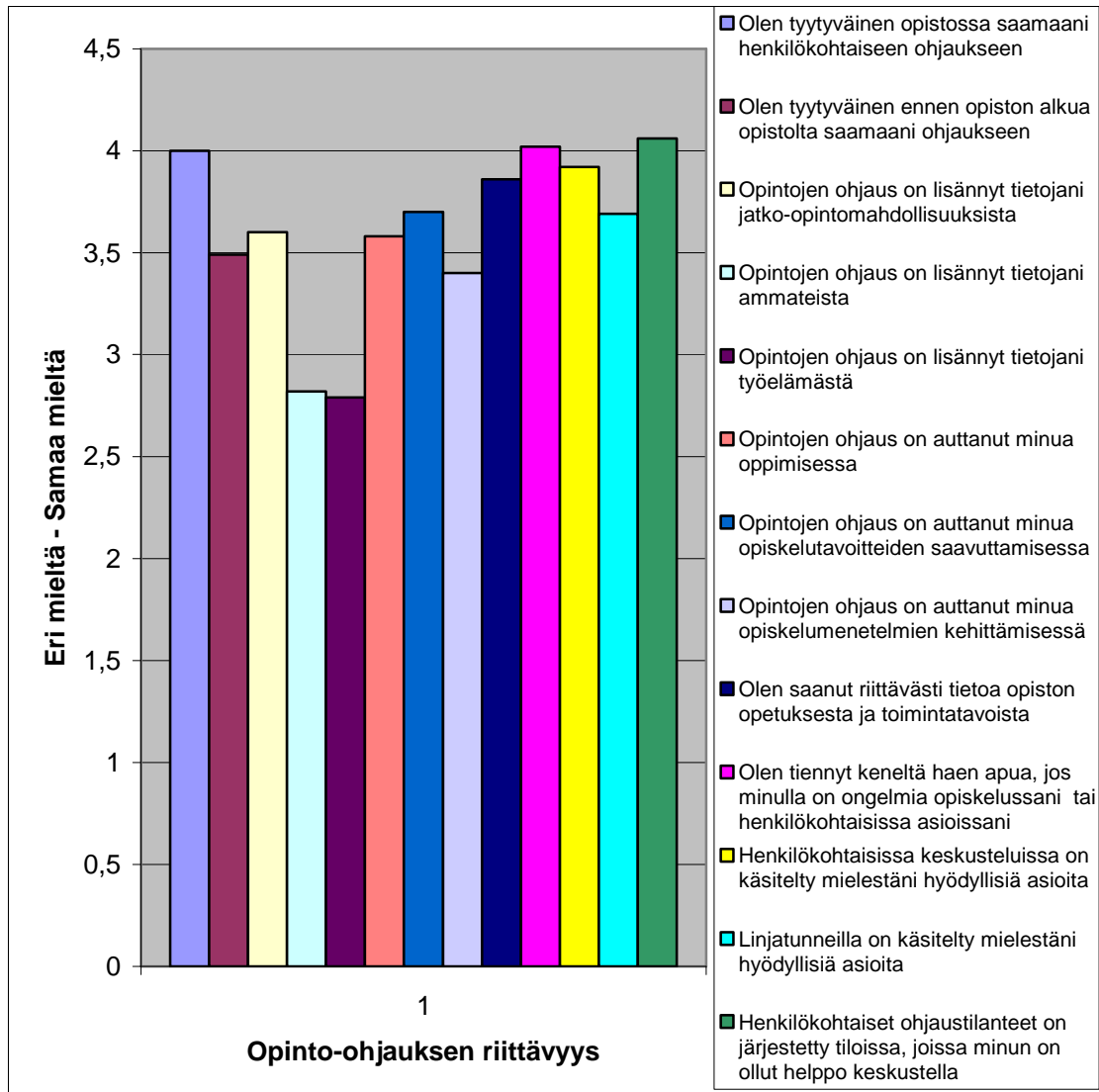

KUVIO 2. Opinto ohjauksen saatavuus sisällöittäin (n= 118)

Kasurisen (2004, 52) mukaan ohjaustoiminnan tulisi vastata ohjattavien ohjaustarpeisiin. Alkio-opiston opiskelijoiden mielestä tärkeimpiin ohjaussisältöihin on ohjausta hyvin saatavilla. Tärkeinä ohjaussisältöinä pidettiin myös arvosanojen ja kurssien hyödyllisyyteen, jatko-opintomahdollisuuksiin perehtymiseen sekä itsetuntemukseen ja omaan kehittymiseen liittyviä aiheita. Näihin tulisi ohjauksessa panostaa vielä enemmän. Vaikka ammatillisen koulutuksen aihealueita ei pidetäkään kovin tärkeinä eikä niihin myöskään ohjauksessa ole painotuttu, ei niitä saisi ohjauksessa kuitenkaan unohtaa. Ehkä se, että opiskelija eivät ole tällaista ohjausta saaneet vaikuttaa myös siihen, että sitä ei pidetä tärkeänä, mutta kuitenkin kuten myöhemmin raportissa käy ilmi, toivotaan erityisesti ammattialoihin ja työelämään liittyvää ohjausta enemmän. Tämä voi olla seurausta myös Kasurisen (2004, 42) esille nostamasta seikasta eli siitä, että oppilaitoksen ohjausperinteet määrittävät sitä, millaista ohjausta annetaan ja miten sitä resursoidaan. Yliopistopainotteiset opinnot ja ohjaus näkyvät ohjauksessa esiin nousevissa ohjaussisällöissä.

Suurin osa Alkio-opiston opiskelijoista oli sitä mieltä, että ohjausta on saatavilla riittävästi. 79% opiskelijoista oli erittäin tai melko tyytyväisiä opistossa saamaansa henkilökohtaiseen ohjaukseen ja sen riittävyyteen. Ainoastaan 5 % opiskelijoista oli joksikin tyytymättömiä ohjauksen riittävyyteen, täysin tyytymättömiä opiskelijoita ei ollut lainkaan. Tyytyväisimpiä opiskelijat olivat henkilökohtaisissa keskusteluissa käsiteltyihin asioihin (erittäin tai melko tyytyväisiä 64%) ja siihen, että ohjaustilanteet on järjestetty tiloissa, joissa on ollut helppo keskustella itseä koskevista asioista (erittäin tai melko tyytyväisiä 64%). Tyytymättömämpiä opiskelijat olivat ohjauskeskustelujen antiin siltä osin, että he eivät kokeneet keskustelujen lisännen ammatteja (42%) ja työelämää (40%) koskevaa tietämystä. (Kuvio 3.)

Ammattialoihin, työelämään ja ammatilliseen koulutukseen liittyvää ohjausta olisi lisättävä, jotta opiskelijoille muodostuisi kattava näkemys eri koulutusalamahdollisuuksista omalla alallaan, muuallakin kuin yliopistossa. Tämä helpottaisi Välijärven (2004, 31-32) esille nostamaa koulutusjärjestelmästä toiseen siirtymistä sekä Puukarin, Lairion & Nissilän (2001, 188) esille nostamaa ohjauksen tarvetta niin nykypäivän työelämätaidoissa kuin työhön hakeutumisessakin. Opiskelijalle tulisi antaa mahdollisuus löytää yksilöllinen taustansa ja uransa avarakatseisesti sekä valmistautua tulevaisuuden työmarkkinoihin.

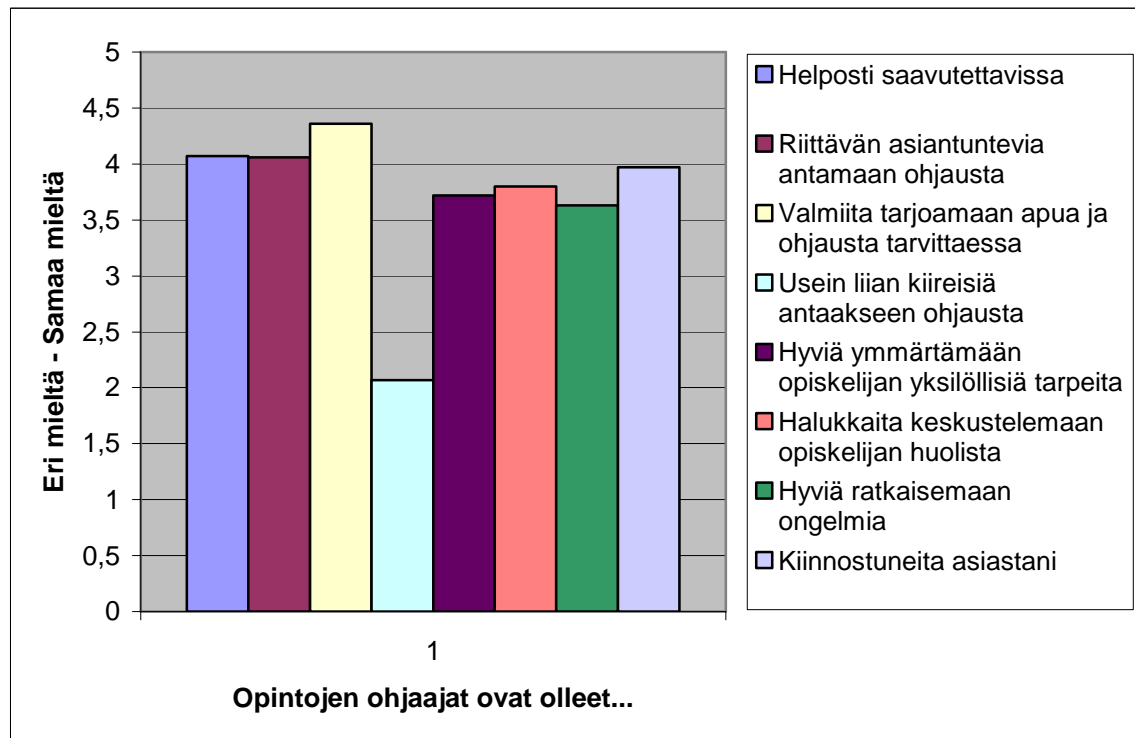

KUVIO 3. Opinto-ohjauksen riittävyys (n=118)

6.3 Opintojen ohjaajat

Opintojen ohjaajiin opiskelijat olivat tyytyväisiä. Opiskelijoiden mielestä ohjaajat ovat erittäin tai melko hyvin saavutettavissa (81%), asiantuntevia (83%) ja kiinnostuneita opiskelijan asiasta (76%). Erittäin tai melko tyytyväisiä (90%) opiskelijat olivat siihen, että ohjaajat ovat valmiita tarjoamaan apua ja ohjausta aina tarvittaessa. (Kuvio 4.)

- ”Ovat erittäin kiinnostuneita ja auttavat”
- ”Hyvää ohjausta on ollut”
- ”Asioilleen omistautuvia asiantuntijoita”

KUVIO 4. Opintojen ohjaajat opiskelijoiden näkökulmasta

Voidaan siis sanoa, että opintojen ohjaajat ovat Alkio-opistossa moniammatillisia osajia. Niin ohjaajina kuin oman alansa asiantuntijoinakin. Ojasen (2000, 142) mukaan hyvä ohjaaja kykenee ottamaan ohjattavan asian vakavasti, kykenee motivoimaan ja aktivoimaan ohjattavaa ohjaustilanteessa. Ohjauksen asiantuntemus on yhteistyötä (Vanhalakka-Ruoho & Juutilainen 2003, 115). Ohjaus on ajan, huomion ja kunnioituksen antamista (Onnismaa 2007, 38.)

6.4 Opinto-ohjauksen tarve opiskelun eri vaiheissa

6.4.1 Opintojen alku

Ensimmäisten viikkojen aikana opiskelijat kokivat vaikeimpina asioina kurssien valinnat ja opiskelukäytänteisiin sisälle pääsemisen. Opiskelijat kaipasivat enemmän tukea kurssien valintaan erityisesti siitä näkökulmasta, mitä kurssit sisältävät, miten tarpeellisia ne ovat ja miten ne hyväksiluetaan jatko-opinnoissa. Opiskeluun liittyvät käytännöt, opiskeluympäristöön ja -tapoihin tutustuminen sekä opintojen aikatauluttaminen tuntui opiskelijoista opintojen alussa haasteelliselta. Ohjausta näihin opiskelijat olisivat toivoneet enemmän linjanjohtajilta, mutta kokivat myös saaneensa niihin ohjausta aikaisemman vuoden opiskelijoilta ja linjatovereiltaan.

”Aluksi oli vaikeaa kurssien valinta. Minulla ei muutenkaan ollut hajuakaan kuinka opinnot suoritetaan ja milloin tenttiin pitäisi mennä jne.”

”Kurssien valinnat ja niiden sisällön tunteminen. En oikein tiennyt, mitkä olisi tarpeellisia.”

”Vaikeimmat asiat liittyivät varmaankin yleisiin käytännön toimiin ja sopeutumiseen uudessa ympäristössä. Sellaisia asioita, joita kukin itse ratkaisee. Tarvittava apu oli saatavilla hyvin.”

”Opintojen valinnat ja niiden hyödyllisyys tulevaisuuden kannalta.”

”Opiskelurytmiin pääsemisen, kokonaisuuden hahmottamisen.”

”Olin ihan pihalla kaikesta, ohjausta sain kyllä, mutta olisin ehkä tarvinnut enemmän tietoa, mitä opintoja kannattaisi ottaa ja miksi.”

Opiskelukäytänteiden ja kurssivalintojen lisäksi opiskelijat kokivat opintojen alussa vaikeaksi myös opintojen ja tehtävien aloittamisen, luokkatilojen löytämisen, yleisten termien ymmärtämisen, lukujärjestyksen tulkinnan ja tekemisen, internaattiasumiseen tottumisen, koti-ikävän ja kavereiden löytämisen. Lisäksi opiskelijat, jotka aloittivat opintonsa myöhemmin kuin muut kokivat tarvitsevansa enemmän ohjausta kuin mitä olivat saaneet. Ohjausta toivottiin lähinnä linjajohtajalta .

”Koti-ikävä ja vieraus uudessa paikassa olivat vaikeinta. Sinnittelemällä kohti tottumis- ta ja yhteydenpito kotiin helpottivat. Enpä tiedä, miten siinä ulkopuoliset voisivat aut- ta.”

” Ne yliopistolliset termit, kuten ’perusopinnot’ ei sanonu mitään niin niistä olisi voinut enemmän kertoa heti ja vaik jo mainoksis. Kans tenttikäytäntö oli pitkään et what.”

”Jos tuli pari viikkoa myöhemmin kuin muut, oli aika hukassa. No kyselemällähän sitä tietoa sai, mutta tuntui työläältä päästä sisälle.”

”Lukujärjestyksen tulkinta oli vaikeaa. Ei tiennyt, missä olisi pitänyt olla seuraavalla tunnilla.”

”Internaattiasumiseen tottumisen, vieraalle paikkakunnalle tulemisen. Opiston henkilö- kunta / internaattivastaava olisi voinut auttaa.”

Lehtisen ja Jokisen (1996, 60) mukaan alkuvaiheen ohjaus on erittäin tärkeä opintoihin sitoutumisen ja opiskeluun motivoinnin lähde. Mitä paremmin opiskelija pääsee kiinni oppimisympäristöön ja myönteiseen oppimisilmapiiriin, sitä mielekkäämmäksi opiske- lija opiskelun aloittamisen kokee. Kasurisen (2004, 51) mukaan opintojen aloitusvai- heessa opintoihin perehtymien vaatii sekä ympäristöön, tapoihin, sääntöihin ja opiske- lumenetelmiin sekä -tarjontaan tutustumista. Orientaatiovaiheessa myös yhteisöllisyy- den ja ryhmäytymisen kokemukset ovat tärkeitä.

Opintojen alussa opiskelijat siis odottavat selkeitä ohjeita siihen, mitä kursseja kannat- taa valita, jotta niistä hyötyy mahdollisimman paljon tulevaisuudessa, mutta myös tar- kempaa tietoa kurssien sisällöistä. Opintojen aikatauluttamisen ohjeistamiseen olisi hyvä kiinnittää huomiota jo tässä vaiheessa. Opintovuoden alussa olisi myös muistetta-

va, että opiskelija hyppää täysin uuteen, outoon maailmaan. Alussa ohjausta tarvitaan näin ollen paljon, eikä vain opintoihin vaan myös uuteen paikkaan, uusiin toimintatapoihin sopeutumiseen.

6.4.2 Opintojen aikana

Opintojen aikana opiskelijat kokivat vaikeana erityisesti ajan riittämättömyyden ja opiskelun aikatauluttamisen. Opiskelijat olisivat toivoneet enemmän ohjausta opintojen ja ajankäytön suunnitteluun sekä selvyttä siihen, minkä verran aikaa tehtävien tekeminen vie ja minkä verran opintoja lukukauden aikana ehtii suorittaa. Lisäksi opiskelijat kokivat opintojen aikana vaikeina asioina henkilökohtaiset ongelmat, motivaation puutteen, oppimisvaikeudet, stressin, vähäisesti ohjeistetut opiskelutehtävät, ihmissuhteet, tulevaisuuden suunnittelun (hakeminen jatko-opintoihin, ammattimahdollisuudet) sekä opintosaavutusten seurannan. Näihin opiskelijat olisivat toivoneet saavansa enemmän ohjausta linjanjohtajalta ja muilta opettajilta.

”Välillä oli hankalaa erottaa / tietää, mitkä opiskelutunnit kuuluvat Alkiolle ja mitkä avoimelle yliopistolle. Opettajalta varmaan sai selityksen ekalla tunnilla, mutta etenkin avoimen yliopistokurssien opintomateriaalissa tulisi olla selkeämmin esillä kurssin nimi ja koodi, jotta suuri määrä paperia pysyisi paremmin hallinnassa.”

”Ajan riittävyys. Liian vähän aikaa lukea tentteihin & tehdä kirjallisia töitä, eikä koko ajan jaksa olla tehokas. Sitten hakeminen tai se suuri kysymys ’mikä minusta tulee isona?’ vaikeaa. Olisin halunnut tukea joltain aikuiselta, joka on puolueeton.”

”Jatko-opintojen miettiminen ja oman tulevaisuuden suunnitteleminen tuottivat päänvaivaa.”

”Kouluun pitäisi mielestäni saada erikseen opo, jonka kanssa pystyisi keskustelemaan jatkosta, tulevaisuudesta ja esimerkiksi kesätyön hausta.”

”Olisin kaivannut aktiivisempaa rohkaisua itseä niskasta kiinni ottamiseen.”

”Tukea enemmän siihen, koska opiskelu muuttuu erilaiseksi kun siirrytään yliopistomaiseen opiskeluun.”

Opiskelijoiden mielestä henkilökohtaisissa keskusteluissa ja opintojen ohjaukseen suunnatuilla linjatunneilla tulisi ottaa huomioon vieläkin paremmin monipuolisempi jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, työllistymismahdollisuudet sekä omat urasuunnitelmien ja -toiveiden pohdinta. Opiskelijat kaipasivat myös useampia henkilökohtaisia keskusteluja, enemmän omien toiveiden ja kiinnostuksen kohteiden sekä oman persoonan huomiointia ohjauksessa, opiskelijan hyvinvointiin ja jaksamiseen huomion kiinnittämistä sekä opintojen edistymisen huomiointia esimerkiksi palautteen muodossa.

”Ehkäpä omia toiveita olisi voitu käsitellä lisää. Erilaisia mahdollisuuksia olisi voinut myös eritellä. Esim. mitä tekee jos ei saakaan opiskelupaikkaa.”

”Muutkin jatko-opiskeluvaihtoehdot kuin yliopisto.”

”Opiskelijan hyvinvointia, jaksamista opinnoissa. Onko kaikki ok myös koulun ulkopuolella.”

”Henkilökohtaisissa keskusteluissa voisi olla enemmän pohdiskelua asioista. Miksi haluaa joksikin tai mitä sitten jos suunnitelmat ei toteudu.”

”Henkilökohtaisissa keskusteluissa olisi parempi olla muussa tilassa kuin opettajanhuoneessa, koska siellä on muita ihmisiä, jotka saattavat häiritä.”

”Jos linjoilla on 2.vuoden opiskelijoita, voisiko joistain heistä tehdä ’tukioppilaita’. Uudet oppilaat saisi erilaista näkökulmaa opinnoista ja erityyppisiä neuvoja kuin opelta.”

Opiskelun aikana ohjaus kohdistuu usein liiaksi opintojen etenemisen seurantaan ja tukemiseen sekä kannustamiseen ja palautteen antamiseen (Lehtinen & Jokinen 1996, 78). Kuten Nummisen ym. (2002) arviointitutkimuksesta kävi ilmi opiskelijan opiskelijataitojen ja opiskelumenetelmien ohjaukseen olisi kiinnitettävä vieläkin enemmän huomiota. Kasurisen (2004, 52) mukaan ohjattavan tulisi saada tulla huomatuksi yksilönä ja Vuorisen (2001) mukaan sen tulisi kohdistua niin kasvun ja kehityksen tukemiseen, opintojen ohjaukseen kuin ura- ja elämänsuunnitteluunkin. Jotta ohjattava voi tulla huomioiduksi yksilönä, edellyttää se ohjaajalta rakentavaa, vuorovaikutuksellista keskustelua ja keskustelutaitoja sekä kykyä aistia ohjattavaa mahdollisimman herkästi (Ojanen 2000 138-142).

Opintojen aikana olisi kiinnitettävä enemmän huomiota opiskelijan jaksamiseen ja edelleen opiskelun suunnitteluun. Emme voi ohjaajina antaa yleispäteviä ohjeita ajankäyttöön, mutta tukea ja ohjausta suunnitteluun kyllä. Näin saamme myös opiskelijan paremmin motivoitua opiskeluun. Myös ohjauskeskusteluihin tulee keskittyä ja ottaa opiskelija yksilönä huomioon. Ohjaustilanteet tulisi järjestää rauhallisissa tiloissa, joissa ei ole häiriötekijöitä. Tämä edesauttaa opiskelijan kuuntelemista ja keskustelun henkilökohtaistamista.

6.5 Mistä ohjausta saa? Kuka sitä antaa?

Mitä kautta opiskelijat olivat saaneet ohjausta ja neuvontaa opintoihinsa? Kaikkein suurimmaksi ohjauslähteeksi nousi linjanjohtajan kanssa käyty henkilökohtainen keskustelu. Toiseksi suurin neuvontakanava eri asioissa oli linjatunnit. Kolmanneksi suurin ohjauskanava oli oppitunnit ja lähes yhtä tärkeänä ohjauskanavana pidettiin kavereita.

Ohjaussisällöittäin tarkasteltuna opiskelukäytänteisiin opiskelijat saivat eniten ohjausta opiston esitteestä, opetussuunnitelmasta ja linjatunneilla. Opintoihin perehdyttäminen tapahtui sekä linjatunneilla että linjanjohtajan kanssa käytyjen henkilökohtaisten keskustelujen kautta. Opintojen suunnitteluun ja kurssivalintoihin sekä arvosanojen ja kursien sisältöihin ohjausta sai eniten linjanjohtajalta sekä linjatunneilta, kuten myös tietoa opintojen etenemisestä. Jatko-opintomahdollisuuksia koskevaa ohjausta opiskelijat saivat linjanjohtajan ja linjatuntien ohella paljon myös internetin kautta sekä kavereilta. Opiskelutaitoihin ja -menetelmiin sekä oppimiseen liittyviin ongelmiin suurin ohjausapu oli myöskin linjanjohtaja ja linjatunnit mutta myös kaverit. Huomioitavaa kuitenkin on, että 15 opiskelijaa ilmoitti ettei ole saanut opiskelutaitoihin ja -menetelmiin ja 16 oppimiseen liittyviin ongelmiin mistään ohjausta. Henkilökohtaisissa ongelmissa opis-

kelijat kääntyivät enemmän kavereiden kuin henkilökunnan puoleen, mutta myös tässä 26 opiskelijaa ilmoitti, ettei ole saanut mistään ohjausta henkilökohtaisiin huoliinsa. Eri ammattivaihtoehdoista opiskelijat saivat eniten tietoa internetin välityksellä, mutta joissain määrin myös linjanjohtajalta. Kuitenkin 18 opiskelijaa ilmoitti ettei ole saanut eri ammattivaihtoehtoihin lainkaan ohjausta. Myöskään työnhakuun opiskelijat (43) eivät kokeneet saaneen mistään ohjausta. Eniten työnhakuun liittyvää neuvontaa oli haettu internetin kautta. Kansainvälisistä jatko-opintomahdollisuuksiin opiskelijat saivat ohjausta myöskin eniten internetistä, mutta opistolta aika vähän. 22 opiskelijaa ilmoitti ettei ole lukuvuoden aikana saanut kansainvälisiin jatko-opintomahdollisuuksiin liittyen neuvontaa tai ohjausta mistään.

TAULUKKO 1. Ohjauskanavien mainintamäärät aihesisällöittäin

	Opiston esitteet/ops	Sähköposti	Internet	Linjatuntit	Opintotunnit	Linjanjoht. henk. koht.	Aineenopett. henk. koht.	Kaverit	Enmistään	Muu
Opiskelukäytännöt Alkiolla	74	25	48	73	45	52	27	48		
Opintoihin perehdyttäminen	16	9	8	78	66	72	39	21		
Opintojen suunnittelu/kurssivalinnat	33	4	9	76	39	95	32	31	1	
Arvosanojen ja kurssien sisällöt	39	8	21	63	56	70	41	20	2	
Opintojen eteneminen	9	7	9	50	29	74	28	17	5	
Jatko-opintomahdollisuudet	7	7	45	41	25	55	21	31	5	1
Opiskelutaidot ja -menetelmät	3	1	12	51	34	37	38	25	15	
Oppimiseen liittyvät ongelmat	-	3	5	25	27	48	23	35	16	4
Henkilökohtaiset ongelmat	-	-	5	4	5	32	9	56	26	4
Eri ammattivaihtoehdot	9	2	47	17	23	39	19	19	18	2
Työnhaku	2	3	39	8	6	10	3	7	43	2
Kansainväliset jatko-opintomahdollisuudet	11	23	35	16	13	10	16	9	22	1

Linjatuntien ja henkilökohtaisten keskustelujen määrää ja merkitystä ei voi väheksyä. Henkilökohtaisempi ohjaus näyttää olevan aiheesta riippumatta yleisin ohjauslähde. Kuten jo aiemminkin on tullut esille ei työelämään liittyvää ohjausta ole opistolla riittävästi saatavilla. Myös henkilökohtaisiin ongelmiin tulisi opiskelijoiden saada helpommin apua omasta opiskeluympäristöstään, muiltakin kuin kavereilta. On huomioitava, että aika moni opiskelija on jäänyt kokonaan ilman ohjausta henkilökohtaisten ongelmien kanssa. Kuten Juutilainen (2004, 124) esittää Lyddoniin ja Alfordiin (1993) viittaen ohjauksen ydintehtävänä on auttaa ohjattavaa tiedostamaan oman elämän aikana koettujen kokemusten ja muutosten merkitys, jotta ohjattava voi tulla tietoiseksi oman toimintansa ja ajattelunsa perusteista, niiden taustalla olevista arvoista ja olettamuksista. Vaikka vuoden opintojen aikana ei opiskelijan henkilökohtaiseen maailmaan kovin sy-

välle voi päästäkään olisi opiskelijalle annettava mahdollisuus kertoa myös omasta taustastaan ja mahdollisista ongelmistaan enemmän. Opiston oppilashuoltoa olisi myöskin kehitettävä.

6.6 Opettajien näkemykset opinto-ohjauksesta Alkio-opistossa

6.6.1 Mitä opintojen ohjaus on?

Linjajohtajat määrittivät opintojen ohjauksen lähinnä opiskelijan omaa elämää eteenpäin vievänä ohjauksena. Ohjaus on opiskelijan tukemista, ohjaamista ja kannustamista hänen opintopolullaan sekä sitä, että opiskelijan kanssa käydään opintoihin liittyviä keskeisiä ja ehkä hankaliakin teemoja yhdessä pohtien läpi. ”*Opintojen ohjaus on sitä, että opiskelija tietää kokonaisuudessaan, mitä hän parhaillaan opiskelee ja mitkä ovat opintojen tavoitteet.*” Osa linjajohtajista näki pääpainon olevan opinnollisten asioiden ohjauksessa, osa ammatillisessa ohjauksessa tai molemmissa.

Linjanjohtajien määritelmät opintojen ohjauksesta ovat samansuuntaisia Ojasen (2000), Välijärven (2004), Kasurisen (2004) ja Helakorven ja Olkinuoran (1997) ohjausmääritelmien kanssa. Ohjaus on opintojen ja elämän etenemistä tukevaa, ohjaavaa ja kannustavaa toimintaa..

Opinto-ohjauksen tehtävä ja tavoite Alkio-opistossa on linjanjohtajien mukaan opiskelutaitojen kasvattaminen sekä koulutuskentän tuntemuksen parantaminen ja opiskelijan omien toiveiden ja tavoitteiden selkiyttämistä. Tavoitteena on lievittää ahdistusta tulevasta urasta ja tarkentaa opiskelijan omaa käsitystään omista vahvuuksistaan. Lisäksi olennaisena tavoitteena on, että opiskelija tiedostaa opintojensa sisällön ja motivoituu opiskeluun. Käytännössä tämä tarkoittaa opintosuunnitelman laatimista, opintojen sisältöjen ohjausta, opiskeluvaihtoehtojen pohtimista, koulutusvaihtoehtojen tarkastelua sekä ammatillisten vaihtoehtojen etsimistä. Lisäksi ohjauksen tavoitteena on oppimisvaikeuksissa olevien opiskelijoiden tukeminen ja monien erilaisten opiskelutapojen etsiminen.

”Tavallaan on kaksi tasoa. Ammatinvalinnallinen ohjaus ja opiston opintoihin ohjaus. Niihin sitten sisältyy opiskelutaitoihin ohjaus ja yleinen elämäntaitoihinkin ohjaus.”

Ohjauksen tehtävänä ja tavoitteena linjanjohtajat painottavat opinnollista ja ammatillista ulottuvuutta. Minne jää kasvun ja kehityksen ohjaus? Mutta kuten Nummisen ym. (2004) arviointitutkimuksesta käy ilmi opinto-ohjaus painottuu opintojen alussa opintojen suunnitteluun ja sen jälkeen muuttuu enemmänkin oppimisen ohjaukseen. Samaa mieltä on Kasurinen (2004, 40), että Suomessa opintojen ohjauksen järjestäminen on sekä ura- ja elämänsuunnittelua että opintojen ohjausta.

6.6.2 Millaista ohjausta annetaan ja milloin?

Millaista opintojen ohjausta opiskelijat ovat lukuvuoden aikana saaneet ja missä vaiheessa opintoja? Ennen opintojen alkua linjanjohtajat ovat olleet opiskelijoihin yhteydessä sähköpostilla ja puhelimella ja annettu ohjaus on liittynyt tuleviin opintoihin, opiskelijoiden esittämiin kysymyksiin sekä tarvittaviin tukihenkilöihin yhteyden ottamiseen. Opintojen alussa ohjausta annetaan koko linjalle, mutta opiskelijoiden kanssa käydään myös henkilökohtaiset ohjauskeskustelut. Ohjauksen keskipisteenä on opiskelijan opintosuunnitelman teko ja suunnittelu sekä henkilökohtaisen ohjauksen että ryhmäohjauksen kautta.

Opintojen alussa opiskelijoita perehdytetään opiston toimintatapoihin ja käytänteisiin myös yleisillä kaikille tarjottavilla infotilaisuuksilla mm. opintomaksuja, opiston sääntöjä, opintotukea koskien. Lisäksi ensimmäisten viikkojen aikana järjestetään muutamia yhteisiä illanviettoja.

Aloitusvaiheen ohjauksessa korostuu siis Lehtisen ja Jokisen (1996, 60) peräänkuuluttama tuen antaminen. Opiskelijat tutustuvat tuetusti uuteen oppimisympäristöön ja tapoihin sekä opintojen suunnitteluun. Kuten Kasurinen (2004, 51) esittää aloitusvaiheen perehdyttäminen vaatii perusteellista sekä opiskelutapoihin että opiskelumenetelmiin ja -tarjontaan tutustumista. Myöskään ryhmäytymisen merkitystä ei saa vähätellä. Jokainen opiskelija haluaa kuulua ryhmään, josta voi saada vertaistukea.

Useimmat linjanjohtajista käyvät ennen syyslukukauden loppua tai uuden lukukauden alussa henkilökohtaisen keskustelun opiskelijan kanssa menneestä lukukaudesta ja kevään opintosuunnitelmista. Eli mitä on saanut lukukauden aikana tehtyä, miten jatkaa keväällä, onko jatko-opintosuunnitelmat selkiytyneet, millaisia tuntemuksia opintoihin liittyen opiskelijoilla on, mikä on vaikeaa, yleisestä ilmapiiristä jne. Kuten Lehtinen ja Jokinen (1996, 78) esittävät kohdistuu ohjaus opintojen aikana enimmäkseen opiskelun etenemisen seurantaan ja tukemiseen, mahdollisten ongelmien ratkaisemiseen, mutta myös kannustamiseen ja palautteen antamiseen.

Keväällä ohjaus suuntautuu pitkälti jatko-opintojen esittelyyn ja hakemisen ohjeistamiseen. Yksi linjanjohtajista mainitsee myös, että hän antaa ohjausta myös kesätyöpaikkojen hakua varten. Vielä ennen opintojen päättymistä osa linjanjohtajista käy vielä henkilökohtaiset keskustelut tai pienryhmäkeskustelut menneen vuoden tavoitteista, tuntemuksista ja tulevaisuuden suunnitelmista. Yksi vastanneista linjanjohtajista käy henkilökohtaisen välikeskustelun myös talviloman jälkeen maaliskuussa, jossa tarkastellaan sitä, mitä kaikkea pitäisi vielä seuraavan kahden kuukauden aikana saada valmiiksi.

Lisäksi lukuvuoden aikana aineenopettajat pitävät ns. ohjaustunteja, joissa käydään läpi kurssien materiaaleja ja tehtäviä. Lukuvuoden aikana ammatilliseen ohjaukseen linjanjohtajat käyttävät jonkun verran myös ulkopuolista apua. Esimerkiksi eri ammattialojen edustajia käy kertomassa omasta työstään ja aiemman vuoden opiskelijat nykyisestä opiskelustaan.

Opintojen loppuvaiheessa opiskelijat odottavat saavansa tietoa ja ohjausta eri koulutusvaihtoehdoista, työelämästä ja ammasteista (Lehtinen & Jokinen, 113-119). Koska opiston opiskelijat ovat opistolla vain vuoden on luonnollista, että tulevat opinnot ja amma-

tit ovat ajankohtaisia koko opintovuoden ajan. Toki näiden merkitys erityisesti kevätlukukauden alussa korostuu. Olisikin ehkä tarpeen käydä ohjauskeskustelu myös kevätlukukauden alkupuolella jossa keskityttäisiin pohtimaan tulevia hakuja ja koulutusvaihtoehtoja sekä sitä, mitä vielä kevään aikana on opinnoissa edessä.

Osa linjanjohtajista on antanut opintojen ohjausta myös opintovuoden jälkeen. Tällöin ohjaukselliset kysymykset ovat liittyneet lähinnä jatko-opintopaikkojen valintaan ja työnhakuun. Kuten Lehtinen ja Jokinen (1996, 120) tuovat esille, usein ohjausyhteys katkeaa opiskelijoiden lähdettyä. Ohjausyhteyttä kannattaisi heidän mukaan pitää yllä esimerkiksi hyödyntämällä opiskelijoita markkinoinnissa, alumneina ja polunnäyttäjinä. Näin opistolla on toimittukin ja monien opiskelijoiden kohdalta ohjaussuhde niin sanottuna yhteydenpitosuhteena jatkuu vielä vuosia eteenpäinkin.

6.6.3 Ohjauksen haasteet ja kehittämistarpeet

Linjanjohtajien mielestä opintojen ohjauksessa ilmenevät haasteet ja ongelmat liittyvät mm. aikapulaan. On vaikeaa löytää työaikaa ja tilaa ohjaukseen, opiskelijan riittävään tukemiseen. Lisäksi opistolta puuttuu rauhallinen keskustelutila. Lisäksi linjanjohtajat nostavat esille opiskelijoiden moninaiset tarpeet ja tilanteet. Henkilökohtaisista ongelmista on vaikea päästä selville, mikäli opiskelija on hiljainen eikä halua juurikaan keskustella. Toisaalta esille nousi myös sekin, että opiskelijat haluavat entistä enemmän kertoa omista henkilökohtaisista asioistaan, mutta tämä saattaa koitua opettajalle itselleen raskaaksi taakaksi. Haasteena esille nousee myös omien tietojen ja taitojen puute kun esimerkiksi muu koulutuskenttä kuin yliopisto on itselle tuntematon. Samoin erityisopetuksen kysymykset vaatisivat erikoisosamista, miten tunnistaa masennus tai paniikkihäiriö?

Kalli (1999, 91-94) nostaa esille opettajan roolin muuttumisen viime vuosikymmenen aikana. Nykypäivän opettajalla voi olla monenlaisia ammattirooleja ja häneltä odotetaan, että hän omaa taidot ohjata erilaisia opiskelijoita erilaisissa ympäristöissä. Opettajan tehtävänä on yhtä lailla opinto-ohjaajan tehtävät, hän viitoittaa oppimispolkuja, ohjaa opiskelijoita kohti päämääriä antaa reittimahdollisuuksia ja tukea opiskeluun.

Myös Vanhalakka- Ruoho ja Juutilainen (2003, 114) nostavat esille koulutuksen, työn ja yhteiskunnallisen elämän muutokset. Koulutusjärjestelmän muutokset, vaihtoehtojen lisääntyminen, yksilöllistäminen sekä koulutuksen joustavuus ovat ohjaukselle isoja haasteita. Tämän ottavat esille myös opiston linjanjohtajat.

Ohjauksen suunnitteluun toivottiin enemmän aikaa sekä koulutusta ohjaustaitoihin. Lisäksi oppimisprosessin laajempaan ymmärtämiseen, oppimistapoihin ja -strategioihin ja oppimisvaikeuksista kärsivien auttamiseen olisi saatava lisäohjausta. Myös uravalintakysymyksiin ja ammatillisiin opintoihin liittyvään ohjaukseen kaivattiin tukea. Opiskelijoiden mielestä ammatilliseen koulutukseen suuntaavaa ohjausta on vähän tarjolla ja myös linjanjohtajat kokevat, että ammatillisen kentän tuntemus on yliopistokenttää heikompi. Opiston opettajakunnan yliopistokoulutusten painottuneisuus ja yliopisto-opintojen osuus kurssitarjonnassakin on suurempi. Näin ollen on ehkä luonnollistakin, että myös ohjauksessa painottuvat enemmän yliopistolliset kuin ammatilliset aiheet.

7 POHDINTAA JA OMIA AJATUKSIA

Hankkeen tarkoituksena oli tarkastella opinto-ohjauksen toteutumista Alkio-opistossa sekä opiston opiskelijoiden että linjanjohtajien näkökulmasta. Hankkeen tehtävänä oli selvittää millaista opintojen ohjausta opistossa annetaan, millaisena opiskelijat näkevät opistossa annettavan opinto-ohjauksen sekä miten opintojen ohjausta voisi Alkio-opistossa kehittää.

Hankkeen kautta saatiin selville, että Alkio-opistossa annettava opintojen ohjaus on suurelta osin monipuolista, sitä on riittävästi saatavilla ja se vastaa pääsääntöisesti opiskelijoiden omia tarpeita. Myös opintojen ohjaajat ovat kannustavia, asiantuntevia ja opiskelijoista aidosti kiinnostuneita. Opiskelijat saavat lukuvuoden aikana opintojen ohjausta pääsääntöisesti linjanjohtajalta linjatunneilla ja henkilökohtaisissa ohjauskusteluissa. Linjatunteja opiskelijoilla on kerran viikossa, henkilökohtaisia keskusteluja järjestetään 2 - 4 kertaa opintovuoden aikana. Lisäksi aineenopettajat antavat ohjausta sekä oppitunneilla että henkilökohtaisesti.

Alkio-opiston opiskelijat pitivät tärkeimpinä ohjauksen sisältöinä opintojen suunnitteluun ja perehtymiseen liittyviä asioita, kuten ohjausta kurssivalinnoissa, yliopisto- ja jatko-opinnoissa, sekä itsetuntemukseen ja opiskelutaitoihin liittyvissä asioissa. Opiskelijoiden mielestä opintojen ohjausta näihin tärkeinä pitämiin sisältöihin oli myöskin riittävästi saatavilla. Opiskelijoiden mielestä ei niin tärkeitä ohjaussisältöjä olivat ammatilliseen koulutukseen ja työelämään perehdyttäminen. Näihin ohjausta ei myöskään ollut juuri saatavilla. Ammattialoihin perehtymiseen opiskelijat olisivat kaivanneet enemmän ohjausta ja tukea.

Suurimmalla osalla Alkio-opiston linjanjohtajista ei ole varsinaista ohjausalan koulutusta. Tästä huolimatta opiskelijoiden mielestä ohjaajat ovat riittävän asiantuntevia ja kiinnostuneita opiskelijan asioista. Ammattialoihin ja ammatilliseen koulutukseen liittyvän ohjauksen vähäisyys on mitä ilmeisimmin seurausta opettajiemme omista koulutustaustoistaan. Koulutustaustoista ammatillisen koulutuksen kenttä on tuntematon. Tätä ei kuitenkaan saisi ohjauksessakaan unohtaa. Vaikka markkinoimmekin itseämme yliopistollisena kansanopistona, markkinoimme itseämme myös mahdollisuutena etsiä omaa alaa ja kokeilla mihin tulevaisuudessa opiskelija haluaa suuntautua. Näin ollen meillä tulisi olla valmiudet ohjata myös ammatilliselle puolelle.

Opintojen alkuvaiheen ohjauksessa huomiota olisi kiinnitettävä entistä enemmän tehokkaaseen perehdytykseen ja ryhmäytymiseen, mutta myös yksilölliseen, opiskelijan omat tarpeet ja kiinnostuksen kohteet huomioivaan ohjaukseen. Opintojen aikana ohjauksessa olisi annettava enemmän tilaa myös opiskelumenetelmien ja -strategioiden käytön kehittämiseen. Näitä teemoja voisi lisätä esimerkiksi linjatuntien sisältöihin. Opiskelijat odottavat ohjaukselta vieläkin henkilökohtaisempaa otetta ja toivoivat että henkilökohtaisia keskusteluja voisi olla enemmän.

Ohjaus perustuu opistolla hyvin pitkälti linjanjohtajien antamaan, heidän omiin valintoihinsa perustuvaan ohjaukseen, mutta ohjauskanavia on toki muitakin. Myös vertaisryhmällä on iso rooli opiskelijan ohjauksessa. Henkilökohtaisiin ongelmiin ja omaan hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä opiskelija jää liian usein yksin. Tähän opistolla

olisi syytä kiinnittää huomiota niin ohjauksessa kuin oppilashuollossakin. Olisi viimein aika kehittää oppilashuoltojärjestelmä.

Ohjaajien näkökulmasta suurin haaste on tietomäärän hallinta ja kaikkien opiskelijoiden yksilöllinen kohtaaminen. Aikaa henkilökohtaiselle ohjaukselle olisi annettava enemmän. Ohjaajille tulisi antaa mahdollisuus myös kouluttautua ohjauksen kysymyksiin ja laajentaa myös ammatillisen puolen tietämystään.

Opintojen ohjaus näyttää siis toimivan Alkio-opistossa hyvin linjanjohtajien toteuttamana. Tätä helpottaa se, että jokainen linjanjohtaja on riittävän hyvin selvillä oman alansa koulutusmuodoista ja ammanteista. Hankaluudeksi nousee oman alan ulkopuoliset kentät ja työelämä tai kansainväliset vaihtoehdot. Joku opiskelija nosti kommentteissaan esille myös opinto-ohjaajan puutteen siitä näkökulmasta, että linjanjohtajalla on yleensä liian puolueellinen näkökulma ohjauksessa. Ammatilliseen koulutukseen sekä urasuunnitteluun liittyvän ohjaukseen tulisi lisätä ohjausresurssia esimerkiksi osa-aikaisen opinto-ohjaajan muodossa. En kuitenkaan näe, että opintojen ohjausta voisi kehittää pelkästään opinto-ohjaajan palkkaamalla, sillä niin kattavan asiantuntemuksen omaaminen kaikista meidän opintotarjonnan aloista kuin linjanjohtajilla yleisesti on saattaa olla vaikea mahdollistaa. Mutta tarvetta henkilölle, jolla olisi aikaa ja resursseja tukea opiskelijoita oman elämän ja tulevaisuuden suunnittelussa ja mahdollisten henkilökohtaisten ongelmien käsittelyssä olisi.

Opintojen ohjauksessa ja sen järjestämisessä olisi mielestäni hyvä jos opiskelijat saisivat mahdollisuuden keskustella henkilökohtaisesti ohjaajan kanssa neljä kertaa lukuvuoden aikana - opintojen alussa, syyslukukauden puolivälissä, kevätlukukauden alkupuolella ja lukuvuoden lopussa. Opintojen alussa ohjauksen keskipisteenä olisi opintojen suunnitteluun ja kurssien valintaan sekä uuteen ympäristöön liittyvät kysymykset. Syyslukukauden puolivälissä olisi hyvä keskustella opiskelijan kanssa siitä, miten opinnot ovat lähteneet käyntiin, millaisia tuloksia ensimmäisistä suorituksista on saatu, millaiselta opiskelu tuntuu, onko laadittu opintosuunnitelma liian kiireinen. Tässä vaiheessa opiskelijaa voisi motivoida vielä tehokkaampaan opiskeluun kuin myöhemmin. Kevätlukukauden alkupuolella opiskelijoiden ajatukset ovat jo tulevissa hauissa. Tällöin olisi hyvä käydä keskustelua siitä, mihin opiskelija on hakemassa vai onko suunta vielä täysin hukassa. Samalla voisi vielä tarkentaa tulevan kevään opintojen laajuutta, mitä on vielä edessä. Opintojen loppuvaiheessa opiskelijan jatkoon kannalta olisi hyvä jos hänen kanssaan vielä kerrattaisiin vuoden aikaansaannokset ja se, miltä tuntuu jatkaa eteenpäin. On totta, että neljä keskustelua lukuvuoden aikana vaatii paljon aikaresurssia erityisesti linjanjohtajilta, joiden linjoilla on useampia kymmeniä opiskelijoita. Tällöin osan opiskelijoiden ohjauksista voisi tehdä ryhmässä. Lisäksi linjatunneilla olisi hyvä ottaa ihan yhteisestikin opiskeluun ja esimerkiksi oppimisstrategioihin liittyviä asioita esille ja pohtia yhdessä tulevaisuuden suunnitelmia.

Uskon tämän kehittämishankkeen tuovat uutta tietoa opistomme ohjauksen arkeen ja yhtenäistävän opistomme nykypäivän linjanjohtajakohtaista ohjauksen käytäntöä. Linjanjohtajat saavat tämän kautta tietoa niin linjakohtaisista tarpeista kuin koko opistoakin koskevista ohjaustoiveista. Toivon, että tämän kehittämistyön seurauksena jatkamme keskustelua ohjauksen tarpeesta ja haasteista opistossamme ja saamme kehitettyä ohjausta entistäkin tehokkaammaksi.

LÄHTEET

Alkio-opiston opetussuunnitelma 2007-2008.

Berg, M. 2005. Oppilaanohjauksen mielekkyys Hollolan yläasteen 9. luokan oppilaiden kokemana. Ohjauksen kehittämishankkeita ja käytänteitä. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Opettajankoulutuslaitos.

Helakorpi, S. & Olkinuora, A. 1997. Asiantuntijuutta oppimassa. Ammattikorkeakoulu-pedagogiikkaa. Porvoo: WSOY.

Hyyryläinen, A. & Leminen, A-P. Epävarmuuden sietämätön keveys - Uravalinnan ohjaus suunnistamisen apuna? Teoksessa M. Lairio & S. Puukari (toim.) Ohjauksen uudet orientaatiot. Koulutuksen tutkimuslaitos. Jyväskylän yliopisto. 97-112.

Juutilainen, P-K. 2004. Opinto-ohjauskeskustelu - elämänsuunnittelun areena. Teoksessa H. Kasurinen (toim.) Ohjausta opintoihin ja elämään - opintojen ohjaus oppilaitoksissa. Opetushallitus. Helsinki. 123-134.

Kalli, P. 1999. 2000 -luvun aikuisopettaja - erilaistuva ammattirooli ja muuttuva oppimisympäristö. Teoksessa P. Sallila & S. Niemelä. (toim.) Sivistystyö osaamisyhteiskunnassa. Aikuiskasvatuksen 40. vuosikirja. Kansanvalistusseura ja Aikuiskasvatuksen tutkimusseura. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu Oy. 91-102.

Kasurinen, H. 2004. Ohjauksen järjestäminen oppilaitoksessa. Teoksessa H. Kasurinen (toim.) Ohjausta opintoihin ja elämään - opintojen ohjaus oppilaitoksissa. Opetushallitus. Helsinki. 40-56.

Kemppinen, K. 2007. Opinto-ohjaussuunnitelma Jamilahden kansanopistoon. Kehittämishankeraportti. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Ammatillinen opettajakorkeakoulu.

Lehtinen, E. & Jokinen, T. 1996. Tutor. Itsenäistyvän oppijan ohjaaja. Jyväskylä: Atena.

Niemelä, S. & Sallila, P. 1999. Vapaa sivistystyö osaamisyhteiskunnassa. Teoksessa P. Sallila & S. Niemelä. (toim.) Sivistystyö osaamisyhteiskunnassa. Aikuiskasvatuksen 40. vuosikirja. Kansanvalistusseura ja Aikuiskasvatuksen tutkimusseura. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu Oy. 7-20.

Numminen, U., Jankko, T., Lyra-Katz, A., Nyholm, N., Siniharju, M. & Svedlin, R. 2002. Opinto-ohjauksen tila 2002. Opinto-ohjauksen arviointi perusopetuksessa, lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa. Arviointi 2/2002. Opetushallitus. Helsinki.

Numminen, U., Yrjölä, P, Lamminranta, T. & Heikkinen, E. 2004. Opinto-ohjauksen tila aikuisoppilaitoksissa. Arviointi 4/2004. Opetushallitus. Helsinki.

Ojanen, S. 2000. Ohjauksesta oivallukseen. Ohjausteorian kehittelyä. Helsinki: Palmenia-kustannus.

Onnismaa, J. 2007. Ohjaus- ja neuvontatyö. Aikaa, huomiota ja kunnioitusta. Helsinki: Gaudeamus Kirja.

Peavy, R. V. 2006. Sosiodynaamisen ohjauksen opas. Helsinki: Psykologien Kustannus Oy.

Puukari, S., Lairio, M. & Nissilä, P. 2001. Ohjauksen tulevaisuuden näkymiä. Teoksessa M. Lairio & S. Puukari (toim.) Muutoksista mahdollisuuksiin. Ohjauksen uutta identiteettiä etsimässä. Koulutuksen tutkimuslaitos. Jyväskylän yliopisto.

Tamminen, S. 2005. IB -opinto-ohjauksen kehittäminen Ressun lukiossa. Ohjauksen kehittämishankkeita ja käytänteitä. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Opettajankoulutuslaitos.

Tuomisto, J. 1999. Vapaa sivistystyö 2000 -luvun kynnyksellä - uudet tehtävät ja vaatimukset. Teoksessa P. Sallila & S. Niemelä. (toim.) Sivistystyö osaamisyhteiskunnassa. Aikuiskasvatuksen 40. vuosikirja. Kansanvalistusseura ja Aikuiskasvatuksen tutkimusseura. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu Oy. 23-55.

Vanhalakka-Ruoho, M. & Juutilainen, P-K. 2003. Ydinasiatuntijuutta ja yhteistyön kuvioita. Teoksessa M. Lairio & S. Puukari (toim.) Ohjauksen uudet orientaatiot. Koulutuksen tutkimuslaitos. Jyväskylän yliopisto. 113-124.

Vapaan sivistystyön kehittämisohjelma 2008-2012. Opetusministeriön asettaman valmisteluryhmän väliraportti 6.10.2008. Opetusministeriö. Helsinki.

Vuorinen, R. 1998. Ohjaus avautuvissa ja verkottuvissa ohjausympäristöissä. Lisensiaattitutkimus. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Opettajankoulutuslaitos.

Vuorinen, R. 2001. Lähtökohtia opintojen ohjauksen organisoinnille. Teoksessa S. Moitus, K. Huttu, I., Isohanni, J., Lerkkanen, I., Mielityinen, U., Talvi, E., Uusi-Rauva & R. Vuorinen. Opintojen ohjauksen arviointi korkeakouluissa. Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisu 13:2001. Helsinki: Edita. 148-154.

Väljärvi, J. 2004. Opinto-ohjaus tasa-arvoisen osaamisen mahdollistajana. Teoksessa H. Kasurinen (toim.) Ohjausta opintoihin ja elämään - opintojen ohjaus oppilaitoksissa. Opetushallitus. Helsinki. 21-39.

LIITTEET

Liite 1. Lähetekirje opiskelijoille

Hei,

Jotta voisimme kehittää Alkio-opistossa tapahtuvaa opintojen ohjausta tehokkaammaksi, toivon sinun antavan oman näkemyksesi saamastasi opinto-ohjauksesta tämän lukuvuoden / lukukauden opintojen perusteella.

Kerättävä aineisto on osa opinto-ohjaajakoulutukseni kehittämishankettani, jossa tarkastelen opinto-ohjauksen riittävyyttä tämän päivän Alkio-opistossa. Aineisto käsitellään ja raportoidaan luottamuksellisesti.

Iso kiitos Sinulle vastauksesta!

Mervi Honkilahti

Liite 2. Kyselylomake, opiskelijat

OPINTOJEN OHJAUS ALKIO-OPISTOSSA

Sukupuoli: 1. tyttö 2. poika **Linja:** _____

1. Arvioi, kuinka moneen henkilökohtaiseen opintojen ohjauskeskusteluun olet osallistunut Alkio -vuoden aikana?

Linjanjohtajan kanssa käydyt hops -keskustelut _____ kertaa

2. Miten tärkeänä pidät seuraavia opintojen ohjaukseen liittyviä sisältöjä Alkio-opistossa?

(1= ei lainkaan tärkeä, 2=ei kovinkaan tärkeä, 3=en osaa sanoa, 4= melko tärkeä, 5= erittäin tärkeä)

1. Opiskelukäytännöt Alkio-opistossa	1	2	3	4	5
2. Kurssivalinnat	1	2	3	4	5
3. Arvosanojen ja kurssien arvostelu	1	2	3	4	5
4. Eri arvosanojen ja kurssien merkitys jatko-opintojen kannalta	1	2	3	4	5
5. Yliopisto-opintoihin perehtyminen	1	2	3	4	5
6. Ammattikorkeakoulun opintoihin perehtyminen	1	2	3	4	5
7. Ammatillisiin opintoihin perehtyminen	1	2	3	4	5
8. Jatko-opintomahdollisuuksiin perehtyminen	1	2	3	4	5
9. Kansainväliset opiskelumahdollisuudet	1	2	3	4	5
10. Itsetuntemus ja oma kehittyminen	1	2	3	4	5
11. Opiskelutaidot	1	2	3	4	5
12. Opiskeluongelmat tai oppimisvaikeudet	1	2	3	4	5
13. Henkilökohtaiset ongelmat tai vaikeudet	1	2	3	4	5
14. Työnhaku	1	2	3	4	5
15. Eri ammattivaihtoehtoihin perehtyminen	1	2	3	4	5

3. Kuinka hyvin opintojen ohjausta on mielestäsi saatavilla seuraavissa asioissa (Alkio-opistossa)? (1= ei lainkaan, 2=hiukan, 3=en osaa sanoa, 4= melko hyvin, 5=erittäin hyvin)

1. Opiskelukäytännöt Alkio-opistossa	1	2	3	4	5
2. Kurssivalinnat	1	2	3	4	5
3. Arvosanojen ja kurssien arvostelu	1	2	3	4	5
4. Eri arvosanojen ja kurssien merkitys jatko-opintojen kannalta	1	2	3	4	5
5. Yliopisto-opintoihin perehtyminen	1	2	3	4	5
6. Ammattikorkeakoulun opintoihin perehtyminen	1	2	3	4	5
7. Ammatillisiin opintoihin perehtyminen	1	2	3	4	5
8. Jatko-opintomahdollisuuksiin perehtyminen	1	2	3	4	5
9. Kansainväliset opiskelumahdollisuudet	1	2	3	4	5
10. Itsetuntemus ja oma kehittyminen	1	2	3	4	5
11. Opiskelutaidot	1	2	3	4	5
12. Opiskeluongelmat tai oppimisvaikeudet	1	2	3	4	5
13. Henkilökohtaiset ongelmat tai vaikeudet	1	2	3	4	5
14. Työnhaku	1	2	3	4	5
15. Eri ammattivaihtoehtoihin perehtyminen	1	2	3	4	5

4. Kuinka tyytyväinen olet opintojen ohjaukseen ja ohjauksen riittävyyteen kokonaisuutena?

(1= täysin eri mieltä, 2=jokseenkin eri mieltä, 3= en osaa sanoa, 4=lähes samaa mieltä, 5=täysin samaa mieltä)

1. Olen tyytyväinen opistossa saamaani henkilökohtaiseen ohjaukseen	1	2	3	4	5
2. Olen tyytyväinen ennen opiston alkua opistolta saamaani ohjaukseen	1	2	3	4	5
3. Opintojen ohjaus on lisännyt tietojani jatko-opintomahdollisuuksista	1	2	3	4	5
4. Opintojen ohjaus on lisännyt tietojani ammasteista	1	2	3	4	5
5. Opintojen ohjaus on lisännyt tietojani työelämästä	1	2	3	4	5
6. Opintojen ohjaus on auttanut minua oppimisessa	1	2	3	4	5
7. Opintojen ohjaus on auttanut minua opiskelutavoitteiden saavuttamisessa	1	2	3	4	5
8. Opintojen ohjaus on auttanut minua opiskelumenetelmien kehittämisessä	1	2	3	4	5
9. Olen saanut riittävästi tietoa opiston opetuksesta ja toimintatavoista	1	2	3	4	5
10. Olen tiennyt keneltä haen apua, jos minulla on ongelmia opiskelussani tai henkilökohtaisissa asioissani	1	2	3	4	5
11. Henkilökohtaisissa keskusteluissa on käsitelty mielestäni hyödyllisiä asioita	1	2	3	4	5
12. Linjatunneilla on käsitelty mielestäni hyödyllisiä asioita	1	2	3	4	5
13. Henkilökohtaiset ohjaustilanteet on järjestetty tiloissa, joissa minun on ollut helppo keskustella minua koskevista asioista	1	2	3	4	5

Mitkä asiat koit vaikeiksi ensimmäisinä opistoviikkoina? Keneltä olisit toivonut ohjausta ja opastusta näihin asioihin?

Mitkä asiat koit vaikeina opintojen aikana? Keneltä olisit toivonut ohjausta ja opastusta näihin asioihin?

7. Mitkä seuraavista tekijöistä ovat vaikuttaneet eniten jatko-opintojesi suunnitteluun?

Valitse kolme tekijää, joista merkitset numerolla 1. eniten vaikuttaneen, numerolla 2. toiseksi eniten vaikuttaneen ja numerolla 3. kolmanneksi eniten vaikuttaneen tekijän.

- omat tavoitteet ja päämäärät _____
- opinto-oppaat _____
- linjanjohtaja _____
- aineenopettaja _____
- opiskelutoverit _____
- vanhemmat / perhe _____
- ystävät _____
- muu, mikä? _____

ISO KIITOS SINULLE VASTAUKSESTA!

Liite 3. Sähköpostikyselyn kysymykset, linjanjohtajat**OPINTOJEN OHJAUS ALKIO-OPISTOSSA / Linjanjohtajat**

Linjasi opiskelijamäärä _____

1. Mitä opintojen ohjaus mielestäsi on?
2. Mikä on mielestäsi opinto-ohjauksen tehtävä ja tavoite Alkio-opistossa?
3. Millaista opintojen ohjausta olet antanut linjasi opiskelijoille ja missä vaiheessa?
(esim. ennen opintojen alkua, opintojen alussa, opintojen aikana, opintojen päättyessä)
4. Millaisia haasteita ja ongelmia olet kohdannut opiskelijoiden ohjauksessa?
5. Mitä haluaisit omassa ohjauksessasi kehittää? Mihin kaipaavat tukea tai apua?
6. Oletko antanut ohjausta aikaisempien vuosien opiskelijoille myös opistovuoden jälkeen? Jos olet, kerro millaisissa asioissa?